ÇINARALTI

HAFTALIK İLİM VE SANAT MECMUASI

BU SAYIDAKİLER

Asıl Mesele ..... Orhan Seyfi Orhon

1942 Yılına girerken ..... H. E. Erkilet

Çınaraltına (şiir) ..... Sükûtî Karaca

Yavuz Abadana cevap ..... Yusuf Ziya Ortaç

İsterim! (şiir) ..... H. Nusret Zorlutuna

Teselli Türküsü (şiir) ..... Hasan Çelebi

Anadoludaki Hıristiyan Türklere dair araştırmalar ..... Barkın

Âmalimiz nedir? ..... Tahir Zade Ali Ekber Sâbir

Namık Kemal ..... Atsız

Dâvet (şiir) ..... Orhan Asena

Doğuda derlenmiş koçaklama türkülerimizden ..... M. Fahrettin Çelik

Vecizeler ..... Çınaraltı

Olgu mu, Olay mı? ..... Fuad Köseraif

Şeyh Vefa ..... H. Namık Orkun

Davul Hoca (hikâye) ..... Münife Baran

Tren (şiir) ..... Edip Ayel

Türklerde insanların sesi ..... Pertev N. Boratav

Seçme güzel şiirler

SAYI: 22 KURUŞ: 10

KAT'İYEN İHTİYARLAMIYAN KADININ SIRRI

45 yaşmda olduğu halde yüzünde hiç bir çizgi, hiçbir buruşuğu yoktur Açık, yumuşak, ve bir genç kızınki gibi kusursuz bir cilt, âdeta bir harika denebilir. Fakat bunun fenni bir izahı vardır

İşte, bu, Viyana Ünıversıtesı Profesörü Dr. Stejskal'ın şayanı hayret keşfi olan "Biocel,, ın neticesidir. "Biocel,, her yumuşak ve kusursuz cild için elzem olan gençleştirici krymetli ve tabii unsurdur. Şimdi, penbe renkteki Tokalon kreminde "Biocel,, bulunduğundan, siz uyurken cildınizi besler ve gençleştirir. Her sabah kalktığınızda çizgi ve buruşuklukların kayboldüğunu ve biraz daha gençleştiğinizi görürsünüz.

Gündüzleri için de beyaz renkteki (yağsız) Tokalon kremini kullanınız Bu sayede cildınizi. tazeler, siyah noktalardan kurtarır ve açık mesamatını sıklaştırır On yaş daha genç görününüz ve öyle de kalınız Yüzünüzün zayıflamış adalelerine nihayet veriniz Bu çirkin tenden kurtulunuz. Mektepli kız olduğunuz zamanki taze, sıkı yanaklarınızı ve tatlı guzelliğinizi iktisap ediniz. Cildin gıdası olan bu iki muhtelif Tokalon kreminin harikulâde neticelerinden fevkalâde mahzuz kalacaksınız Aksi takdirde paranızı memnuniyetle iade edeceğiz.

Destan ve divan edebiyatında

İstanbul Sevgisi

Yazan : Ismail Hami Danişment

Çok kıymetli arkadaşımız İsmail Hami Danişmend tarafından halk divan edebiyatımız üzerinde ciddî bir tedkiklerle yazılmış bu değerli eseri bütün yurdseverlere tavsiye ederiz.

RADYOLİN

İLE SABAH, ÖĞLE VE AKŞAM

Her yemekten sonra günde üç defa muntazaman dişlerinizi fırçalayınız.

Millî piyango

Hem şahsî servetimize, hem millî servetimize hizmet ediyor.

Millî Piyango, her ay, dağıttığı ikramiyelerle binlerce vatandaşın yüzünü güldürmektedir. Temin ettiği kâr ise, Millî Müdafaamızı kuvvetlendirmek suretile en mutlu vazifeyi görmektedir.

Bir Millî Piyango

Almakla hem kedinize, hem memleketinize hizmet etmek gibi çifte faydalı bir iş görmüş olursunuz.

BİNNAZ

Manzum trajedi 3 perde

Yazan :

Yusuf Zıya Ortaç

Hece vezninin ve güzel Türkçenin ilk manzum piyesi

Umumî Satış Yeri : SEMİH LÜTFÜ KİTABEVİ.

366

İKTİBASLAR :

Türklerde insanların sesi

Yazan : Pertev N. BORATAV

Ötedenberi, halk edebiyatını, ve daha hususî olarak da halk türkülerini kıymetlendirenler, bunlarda buldukları beşerî unsurlar üzerinde dururlar; onlara millî karakterlerindeki orijinallığı veren vasfın da bu beşerîlik vasfı olduğunu tekrar ederler.

Halk edebiyatımızın bu vasfı üzerinde, senelerdenberi, fırsat düştükçe duranlardan biri de benim.

Herder, dünya milletlerinden bir çoğunun şarkılarından bir seçme yaparak meydana getirdiği kitapta halk şarkılarına, «halk sesi» diyordu; onun kitabını neşreden dostu bu kitaba «şarkılarda milletlerin sesi» adını verdi.

Halk türkülerinde, sadece, milletlerin ayrı seslerini değil, bütün insanlığın ortak insan sesini duymak mümkündür.

Eğin türküsünün meşhur nakaratını hepimiz hatırlarız; gurbetten bağrı yanmış kadın «ağa» sını anarken: «gurbet icat eden kahpesin cennet» kargışını haykırır. Gurbet'in icat edilmiş olduğunu ifade eden mısradaki bu buluş, birçok san'atkârları hayran bırakacak kadar güzel değil mi? Eğin türkülerinin nakaratına, bu mısraı hangi halk şairi koydu, bilmiyoruz.

Ötede, adı belirsiz bir Alman halk şairi de, şarkısının bir mısraında «ayrılık! seni kim icat etti?» diye soruyor. Birbirinden büyük mekân mesafeleriyle ve belki aynı derecede büyük zaman mesafeleriyle ayrılmış iki halk türküsünde aynı güzel, eşsiz ifade buna rastlıyoruz.

Bu ifadeyi, Alman türküsü mü, Anadolu halk edebiyatından almıştır? Eğin türküsü mü Alman şarkısından almıştır? diye sormanın mânasızlığını takdir edersiniz. Bu da eskilerin «Tevarüt» dedikleri bir hâdise misalinde olduğumuzu kabul etmek gerekir.

Aynı içtimaî şartlar içinde yaşıyan insanların, aynı düşünüş ve duyuş kalıplarını meydana getirmeleri, tıpkı birbirinden büyük Okyanoslarla ayrılmış iki iptidaî kabilenin basit âletlerinde tam benzerlikler göstermesi kadar tabiî bir olaydır.

Gurbet, insanın önliyemiyeceği, ona dışarıdan gelen, kendini zorla kabul ettiren bir zaruret...

Ölüm Allahın emri
Ayrılık olmasaydı

mısraında da, ayrılığın bir tabiat zarureti değil, sonradan çıkmış, kötü bir «icat» olduğu hissolunmuyor mu? İnsanlara kendini zorla yükliyen bu ağır yükü, Türk halkı da, Alman halkı da yüklenegelmiştir; bunun hakkında duyduklarını, aynı ifade kalıbı ile ifade etmesini garip karşılamamalı.

***

Kars'ın Çıldır kazası toprağında Çıldır çevresi, sayısız halk şairlerinin ve güzel efsanelerinin yurdudur. Gölün kendisi de bu efsanelerden çoğunun mevzuuna karışır.

Kars'ta bu gölün sahillerinin sahne olduğu bir hikâye dinledim; bu hikâyede tarih çağlarını ve memleket mesafelerini aşarak, bir Alman halk türküsiyle âşina çıkıyor.

«Vaktiyle, Çıldır gölü kırağında (1) Beğerşen köyünde Bağdat adlı bir kız vardı. Gölün karşı kırağında «Akçakala» köyünden nişanlı idi. O zamanlar nişanlılık uzun sürerdi. İki genç birbirlerini çok seviyorlardı. İstedikleri ve uygun gördükleri zamanlarda görüşebilmek için aralarında bir işaret kararlaştırdılar: Evinde herkes yattığı zaman Bağdat örtmenin (2) altında ateş yakacak, gölün öte kırağından nişanlısı soyunup gömleğini başına alarak yüze yüze ateşe doğru gelecek, sahile çıkacak, tan ağarıncıya kadar görüşecekler..

O yaz boyunca, iki genç böylece sık sık buluştular. Güze doğru, bir gece, Bağdat'ın yengesi bu oyunun farkına vardı; genç kızın rakibi olan amcası kızına haber verdi. İkisi söz birliği ettiler. Bir gece, Bağdat'ın yatmasını beklediler; ve ondan habersiz örtmenin altında ateş yaktılar. Karşıdan delikanlı sevdiğinin işaretini görür görmez göle dalıp yüzmeğe başladı. Hain kadınlar, delikanlının yarı yola vardığını tahmin edince ateşi söndürdüler. Genç adam karanlıkta, gölün ortasında yolunu şaşırdı; gece yarısına kadar çarpındı, çırpındı, kırağı bulamadı. Sabaha karşı, takati kesilip boğuldu.

Bağdat ertesi gece, ve üç gece arka arkaya ateş yakıp nişanlısını bekledi. Dördüncü gece uykusuz, dertli:

Od aldı Bağdat'ı, gülşeni, bağı;
Beklerem haberin akşam, sabahı;
Her birisi oldu bir kan çanağı
Göz yaşım silmedi, yâr nerde kaldı?
. . . . . , ,
Üç gündür beklerim, yâr nerde kaldı?

diye feryat etti. Kendini öldürecekti, «erkân, yol» koymuyordu. Hasta, mecalsiz düşmüştü, dertlerini türkülerine dökmekten başka elinden bir şey gelmiyordu:

Gökte ötüşen suna!
Çalkanıp batma kana
Tez kavuşurdum ona
Koymaz erkân yol beni

Turnam seni dinlerem
Dert dilinden anlaram
Sinem şanşan inlerem
Kaval sanar il beni

Bağdadım döktüm kan yaş
Binamda kalmadı taş
Viranam oldu ataş
Ahir eder kül beni

(1) Sahilinde
(2) Önü açık büyük avlu

Menkıbe, Bağdadın da, nişanlısının ölümünden kırk gün sonra, onun nasıl bir nayete kurban gittiğini öğrenmeden, diyaya gözlerini yumduğunu anlatarak eriyor.»

***

Arnim ve Brentano'nun halk şarkıları kitabında, 16 ncı asırdanberi yaşıyan bir Alman halk türküsüne rastlıyoruz ki, bu aynı efsaneyi anlatıyor. Yalnız burada, mücerenin kahramanları iki kıral çocuğudur; cinayeti işliyen kadın da, hain bir rahibe Türkünün meali şöyledir:

«İki kral, ve bunların iki çocuğu var biri kız, biri oğlan.. Bunlar birbirlerini seviyorlardı. Fakat aralarını ayıran su derindi. Onun için kavuşamıyorlardı. Kız dedi ki: «sevgilim! ne olur yüze yüze bana dar gelsen! Ben üç mum yakarım bunlara yolunu gösterirler.» Bu sözleri hain rahibe işitti; uyuyormuş gibi yaptı, sonra mumları söndürdü. Delikanlı derin sulara boğuldu.

Kız balıkçıya yavlardı ki: «balıkçı, gili balıkçı! sana büyük mükâfat veri ağını suya at, bana kral oğlunu çıkar!» sevgilisini kucakladı, kızıl dudaklarını ö «Ah sevgili ağız! Ne olurdu konuşabilseyd benim genç kalbim yeniden şifa bulurdu.»

Sonra mantosuna bürunup denize atl dı: «Anacığım, babacığım, geceniz hayırlı o sun! beni daha hiç göremiyeceksiniz!..»

Gene aynı sual hatıra gelecek: ac hangi efsane daha eskidir? Anadoluya Almanya'dan gelmiş, Almanya'ya mı Ana dolu'dan gitmiş?

Belkıde, bu güzel efsane, acıklı ve zen gin ifadeli bir tem ihtiva etuğı için a kaynaktan dunyanın muhtelif yerlerine, ora dan oraya göç eden insanlar, havaları dola şan melodiler, veya elden ele gezen kitaplar vasıtasiyle yayılmıştır. Fakat herha Çıldır gölü kıyılarında da, ortaçağ ve dah sonrası Almanyasının küçük derebeylik rinde de derin ve geniş suları yüzerek çecek kadar birbirlerini sevdikleri halk önlerine dikilen sosyal engelleri aşıp b leşemiyen sevgililer yaşamıştır; buralard ki insanlar efsanenin anlattığına çok b ziyen, ve onun kadar trajik vakaları ya mamış olsaydılar, o kendini, birbirine bu ka dar uzak ve yabancı cemiyetlere birden kabul ettiremezdi.

Biz halk edebiyatı mahsullerinin bütün kültür mahsullerinin) mekanik b taklitle, veyahut, üstün kuvvetlerin zor değil, insanlığın müşterek duygularını anlattıkları aynı ihtiyaçları karşıladıkları için milletten millete, cemiyetten cemiyete çip kendilerini kabul ettirdiklerine inanıyoruz.

— Ulus refikimizden —

Çınaraltı

Dilde, Fikirde, işde Birlik

SAYI:	İdarehanesi;	TELEFON :
22	ıstanbul, Ankara caddesi, Hususî daire	22129

ASIL MESELE

Yazan: Orhan Seyfi ORHON

Bana öyle geliyor ki biz, iki yüz senedenberi inhitatımızın sebeplerini araştırıyor, ve çarelerini bulmaya çabalıyoruz. Fakat ne birincisini tam anlamış, ne de ikincisini tam bulmuş değiliz. İlkönce bu inhitatın uğultuları harp meydanlarında kulaklarımıza çarptı. Yendiğimiz orduların bize üstün gelişi bu çok acı hakikatı önümüze serdi. Avrupa üstünlüğünü kabul ettik. Hemen işe Yeniçerileri ıslâhdan başladık. «Nizamı Cedit» kurulacak ve inhitatımız duracaktı. Olmadı, olamazdı da... Çünkü bir milletin ordusu bütün maddî ve manevî kuvvetinin ifadesidir.

Büyük Reşid Paşa, inhitatın sebeplerini keşfettiğine inandı ve bulduğu çareleri Gülhane Hattı'na koydu. Şarkla garbı mezcetmeden ibaret olan bu usul vakıa bir takım iyi neticeler doğurdu. Fakat yine inhitatı durduramadı.

Jön Türkler bunun çaresini fikir hürriyetinde ve bir parlamento açılmasında buldular. Nihayet 1908 de meşrutiyet kat'iyyen ilân edildi. Bu sihirle artık her şeyin yoluna gireceğine inandık ve sevindik, fakat yine olmadı. Bu da birçok yeni sarsıntılar ve felâketler doğurdu.

Turk münevverleri, Türk vatanseverleri bundan sonra münferit meseleler üzerinde durmaya başladılar: Kadın meselesi. Eğer Türk kadını hürriyetini kazanırsa, sahneye çıkarsa, iş hayatına girerse inhitatımız duracaktı. Harf meselesi. (Milâslı Bay İsmail Hakkı'ya göre) eğer, Osmanlı alfabesi münfasıl yazılırsa kurtulacaktık. Din meselesi. (Abdullah Cevdet'e göre) eğer yakamızı softaların pençesinden sıyırırsak... Fabrika meselesi (iktisatçılara göre) eğer el tezgâhlarını ortadan kaldırırsak... Lisan meselesi (edebiyatçılara göre) eğer Türk dilini tasfiye edebilirsek.. Mektep meselesi (Maarifçilere göre) eğer Alman veya Amerikan Kollejleri tarzında mektepler açarsak... Mecelle meselesi (hukukçulara göre) eğer İsviçre'nin Medenî Kanunu tercüme edilirse... Traktor meselesi, a'şar meselesi, yol meselesi, asfalt meselesi, musiki meselesi, kıyafet meselesi... Madam Baterflayn operasının muvaffakiyetle temsiline varıncıya kadar böylece herkesin bir kurtuluş meselesi oldu. Bunların hiç birine yanlış denemez. Fakat asıl mesele neydi? Onu biraz unutmuş gibi olduk.

Şüphesiz asıl mesele, ne Türk kadınının sahneye çıkması, ne sağdan yerine soldan yazmak, ne softanın cüppesini çıkarması, ne İsviçre kanununa gore evlenip boşanmak, ne traktör kullanmak, ne fark giymek, ne de sahneye çıkıp bir opera parçasını söylemekti.

Asıl mesele, Türk milletine eski hızını, eski yaratıcı kudretini vermek, refah getirmekti. Bunun için yukarıdaki bütün meseleler birer vasıtaydı. Biz vasıtaları gayemiz gibi saymaya başladık.

Şimdi bir terkip ve muhasebe devrindeyiz. Bunca tecrübelerden sonra asıl büyük davanın neresindeyiz? Halline doğru kaç adım attık? Bunu bilmeliyiz. Yoksa toplanan enerjimizi tekrar dağıtacağız ve hastalığımız yine teşhis edilmeden ve çaresi bulunmadan kalacak!

3 İkincikânun 1942 Cumartesi

ÇINARALTI

Haftalık Türkçü, Fikir ve Sanat Mecmuası

Cumartesi günleri çıkar.

Abone şartları :

Yıllığı 500, altı aylığı 250 kuruş.

Ecnebi: Yıllığı 1000, altı aylığı 500 kuruş.

Fıatı : 10 Kuruş.

Sayı=22 , 3 Teşrinisani 1942

1942 Yılına Girerken...

Yazan:
Emekli General
H. E. ERKİLET

Polonyada patlıyan bu harp, Avrupanın şimal ve batılarını dolaştı, Atlas Okyanusile Balkanları, Egeyi ve Akdenizi kana boyadı, doğu şimal Afrikaya atladı, Irak, Suriye ve İrana bulaştı, yeniden Avrupanın doğusuna yürüyerek Karadenizimizin şimalini sardı. Şimdi de görüyoruz ki, büyük Okyanusun sakin orta ve batı semtlerinde yeni ve müthiş bir savaş başlamıştır.

Bu suretle harp, iki yıldır yakın ve uzaklarımızı kan ve ateşe boğarken basiret ve dirayeti kendilerine kılavuz eden Millî Şef ve önderlerimiz sayesinde memleketimiz barış içinde yaşamaktadır. Bundan dolayı ne kadar minnet ve iftihar duysak yine azdır. Fakat bir millet için barış gaye değildır; sadece bir vasıtadan ibarettir. Bu millet barışı çalışıp ilerilemenin, gelişme ve parlamanın manivelasıdır diye ister ve bunun için sever. Bahusus bizim gibi kimsenin toprağında ve kimsenin millî ve saadetinde gözü olmıyan bir milletin, sapına kadar kahraman ve asker yaratılmış olmasına rağmen, harbi değil, ancak barışı kendine ülkü edinmesi pek tabiid.r.

Fakat kimsenin yerinde, mal ve varlığında gözü olmıyan ve âdi kinler gütmeyi yüksek millî seciye, şeref ve şiarına yaraştıramıyan bir millet olmaklığımız, her nerede olursa olsun kendi millettaşlarımızla ilgilenmekten bizi hiç menedebilir mi? Hayır, millî seciye, millî şuur ve millî duygu sahibi er bir millet ve büyük bir ulus olmak için gereken vasıfların başında ırkdaşa ve millettaşa sevgi ve saygı vardır. Bir milletin her ferdi, kendi kanından olan diğer fertleri, nerede ve nereden olursa olsunlar, sormak, aramak, iyi veya kötü durumlarını öğrenmek ve onlara elden gelen yardımı yapmakla mükelleftir. Fertleri bu ihtiyacı duymıyan kalabalıklar hakikî millet olmaktan uzaktırlar; ve böyle kalabalıkların kaderi ancak ayrılık olur. Millî kütle teşkil edebilmek vasıf ve meziyetinden mahrum halk kalabalıklarından ancak sun'i, sathî ve muvakkat topluluklar teşkili kabilse de bunlar da çelikten bir tesanüt aramak beyhude olur. Hakikî tesanüt ancak millî ve ırkî duygu, millî şuur ve sevgi temelleri üze kurulabilir. Onun için milletcilik Türkçülük idealimizdir.

1942 yılına girerken biz de, b milletler gibi, ne olacağımızı bilem ruz! Millî varlık ve istikbalimizi bi yen karanlıklarla sisleri delerek ile görmenin çok zor olduğu ağır gi yaşıyoruz. Türk, bu gibi zamanla lâzım olan ve kendi üzerine düşen ten itaat, Şef'e ve büyüklere güv biribirine dayanma vazifelerini her letten daha iyi bilir ve yapar. T milleti vaktin icabı sakin, vakur ve siplinlidir; çünkü tabiatçe asker ruhça yiğittir. O, tehlikeyi sezer ne yapmak lâzım geleceğini bilir. verir ki onun sağlam millî bünyesi lü içtimaî âfet mazaratlarından kor muş kalsın. İşte bizce, bu en teh günlerde devlete ve hepimize gere vazife budur. Türkün millî duygu türlü cereyanlardan korunmalıdır. da ancak onun millî şuur ve millî b liğinin beslenip kuvvetlendirilme mümkün olur. Türk milletinden m şuurdan mahrum bir halk kalaba yapmak değil büyük ve kuvvetli ulus yaratmak!.. İşte bizi her hale şı hazır ve kuvvetli bulunduarcak belki kurtaracak ülkü budur.

H. E. ERKİL

Çınaraltı'na

Yazan: M. Sükûti KARACA

(Ordu gazetesi muharrirlerinden çok kıymetli ülküdaşımız, şair M. Sükûti Karaca'nın bize gönüden hitap eden bu pek derin, pek temiz duygulu güzel şiirini ayni sevgiyle Çınaraltı'na alıyoruz. Türkçülük duygusunun gönülleri nasıl bir noktada birbirine sımsıkı bağladığına bundan güzel örnek olamaz. - Çınaraltı -)

- Sadri US'a -

Orda (mefkûre) nin ziyası parlar,
O yerden gidilir ülkü katına.
Türklüğün bir coşkun pınarı çağlar,
Gidelim arkadaş çınar altına.

Ülkü velisinin durağı orda,
Muzaffer kürşad'ın oymağı orda,
Şanlı tarihimin kaynağı orda,
Gidelim arkadaş, çınar altına.

Ozanlar iline yol ordan geçer,
Zafer denen coşkun sel ordan geçer,
Tanrıya erecek kul ordan geçer,
Gidelim arkadaş çınar altına.

Destanlar fısıldar esen rüzgârlar,
(Mefkûre) külleri açıyor bahar,
Irkımın kütüğü bu ulvî çınar,
Gidelim arkadaş çınar altına.

Orda oku (Orhun kitâbesi) ni,
Gel dinle Oğuz'un hitabesini,
Tavaf et Türklüğün öz kâbesini,
Gidelim arkadaş çınar altına.

Her varlık vecdile Türküm der orda,
Mutlu muradına sen de er orda,
(Kül Tiğin) denilen koca er orda,
Gidelim arkadaş çınar altına.

Orda dile gelir (Yenisey) çayı,
Anlatır Bozkurdu, Kızılelmayı,
Sükûti özledi eski sılayı,
Gidelim arkadaş çınar altına.

M. Sükûti KARACA

354

Çınaraltı, 5, 22, 3 i. kânun 1942, s. 5-7

Eminönü Halkevi reisi Yavuz Abadana cevap

Yazan : Yusuf Ziya Ortaç

Bay Reis!

Tasviri Efkâr gazetesinin 21. 12. 1941 ta- ve pazar günkü sayısında, kıymetli dos- Peyami Safa'ya verdiğiniz cevabı oku-

Münakaşa mevzuunun beşte biri ben ım için, bu satırları yazıyorum.

Önce, Çınaraltı okurlarına, davayı ay- mama müsaade buyurunuz:

Sizin neşriyat müdürlüğünüz altında bul Halkevlerinin çıkardığı bir mec- var. Adı: Yeni Türk. Bu mecmuanın sayısında (18 yılda Türk Edebiyatı) baş- ve M. Sunullah Arısoy imzalı bir maka- çıkmış.

Eminönü Halkevi, kadir bilir dostların bulunduğu günlerden kalma bir alış- za, bu mecmuayı bana her ay gönde- Fakat, son sayısı gelmedi. Anlaşılan, lerinde bize hakaret eden bir yazı bu- ığu için, gönderilmemek gibi ince bir t ve nezaket gösterilmiş.

Makaleyi, eski arkadaşım (Vâ-Nû) nun ım) gazetesindeki sütununda çıkan fık- ndan öğrendim. (Vâ-Nû) şöyle diyordu:

[Faruklar, Ziyalar, Seyfiler!. Si-ler çeye bir çeyrek asırdanberi hizmetlerde uyorsunuz. Diğer çalışmalarımızdan ge- , hiç değilse vezinle kafiyenin ne oldu- öğrenmiş ve öğretmiştiniz. Şimdi, he- 'zın parasiyle çıkan, hepimizin olması ica- en bir mecmuada, sizlere karşı bu sa- yazıldığı için affımızı dileriz. Şakird- 'izin kafiye dersi öğrenmediklerine de eniriz. Kontrolsuzluk yüzünden Türkçe- karşı savrulan bu bilgisizlik hareketinden ı da bizzat Türkçeden, ayrıca, utançla dileriz.]

(Vâ-Nû) yu, bu kadar inciten, bu kadar dıran, aleyhimizdeki yazıyı merak et- Fakat, (Yeni Türk) mecmuasını, kitap- rda, tütüncülerde, müvezzilerde bulmak kânsız. Çünkü, alan olmadığı için satan yok!

Nihayet, yirmi kuruş verip, Eminönü kevinden bir tane aldırdım.

Bay M. Sunullah Arısoy, şunları söylü-

1 — [Orhan Seyfi, Yusuf Ziya ve Faruk ıfiz, her şeyden evvel «kadın» şairleridir. r yazılarında, sevgiden, aşktan, deniz ve taptan bahsettiler.]

2 — [Onların mevzuları, müptezel keli- esiyle izah edilemiyecek derecede müpte- ir.]

3 — [Aşağıdaki kıt'a Yusuf Ziya hakkın- bir fikir verebilir:

Şehzadebaşında önce rastgelir,
Sonra Kuşdilinde bir adres verir.
Gönüller dayanmaz bu iftiraka,
Birgün buluşurlar, giderler parka!

4 — [«Hececiler Grupu» diye adlandır- dığımız bu grupun faaliyeti, edebiyatımız için bir iftihar vesilesi olmıyacaktır.]

(Vâ-Nû) nun fıkrasını, Tasviri Efkâr'da, Peyami Safa'nın yiğit kaleminden çıkan bir hücum kovaladı.

Peyami de şunları söylüyordu:

1 — [Türk şiirinde, aruzdan heceye geçiş, sadece nazmımızın morfolojisine ait edebî bir devrim ifade etmez. Bu, edebî olduğu kadar da içtimaî, Türk kültürünün Arap ve Fars tesirlerinden sıyrılıp kendikendine dönüşü ve katıksız Türk cemiyetinin kendi kendine yeten öz kabiliyetleriyle mayalanışı gibi milletin vicdanından kopan büyük hamlenin edebiyatımızdaki tecellilerinden biridir.]

2 — [Fakat, bizi ilgilendiren şey, herhangi bir müptedinin, edebiyat tarihimize dair bu kadar cüretli bir hüküm vermiş olması değil, böyle, imzasının salâhiyeti ne kadar bellisizse, iddiasının manasızlığı da o kadar belli bir yazının herhangi bir Halkevi dergisinde yer bulabilmiş olmasıdır.]

3 — [Bu seferki hücum, bir şahsa da değil, bir grupa, hattâ - ne inanılmaz tezat! - müdafaasını ve telkinini Halkevlerimizin yapmak ödevinde oldukları millî edebiyat hareketine karşıdır.]

4 — [Masrafını koruyacak kadar satış yaptığından emin olmadığımız Yeni Türk mecmuasının, kâğıt, baskı, yazı paralarını da halk veriyor!]

İşte, Eminönü Halkevi Reisi Profesör Yavuz Abadan, siz şimdi bu hücumlara cevap veriyor ve diyorsunuz ki:

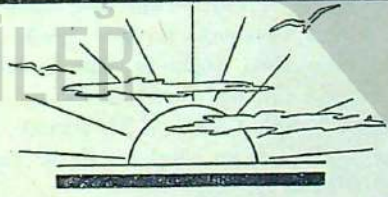

İsterim

Ben can ve gönülden sevdim dağları
Onların gülünü dermek isterim.
İçimi pek sıktı şehrin bağları,
Postu hür dağlara sermek isterim!

Kalplerini delen Ferhat mıdır ki?
Onlar da ben gibi bedbaht mıdır ki?
Sesime ses veren feryat mıdır ki?.
Dağların sırrına ermek isterim.

Kiminin göğsünde bulûtlar ağlar,
Kiminin bağrını alevler dağlar,
Gönül acısına alışık dağlar
Derdimi onlara vermek isterim!

Halide Nusret ZORLUTUNA

1 — [... Parti teşkilâtına ve Halkevlerine gönderilen nüshalar ayrıldıktan sonra, serbest satış ve kolleksiyon için, elimizde ancak, kırk, elli mecmua kalır. Bu itibarla masrafını korumak için satış yapmağa lüzum yoktur.]

2 — [Esas gayemizi göz önünde bulunduran her yazıcının kanaatlerine hürmet etmek borcumuzdur.]

3 — [Müptezel diye vasıflandırılan şey, hece şairlerimiz değil, bunlardan birkaçının (sevgi, aşk, deniz ve mehtap) tan ayrılmıyan mevzularıdır.]

İşte, münakaşanın mevzuu ve işte, iyi, kötü söylenenlerin kısacası...

Şimdi biraz da ben konuşayım.

Bay Profesör! Bay Reis!

Hangi mektebin hangi sınıfında okuduğunu bilmediğim bu çocukla, Üniversitede kürsü sahibi bir hukuk doktoru olduğunu bildiğim Bay Yavuz Abadan'ın birleştikleri bir nokta var: kadının, aşkın, denizin, mehtabın, «müptezel kelimesiyle izah edilemiyecek kadar müptezel» birer mevzu oluşu!

Aleyhimizdeki sözlerden dolayı bizden af dileyen asîl dostum (Vâ-Nû) gibi, ben de, aleyhinde savrulan sözlerden ötürü, kadından, aşktan, denizden, mehtaptan af dilerim.

Türk inkılâbının, şeref ve haklarını, tam olarak kendilerine verdiği millet yarısı ve millet anası kadın, taassubun yeşil bayraklarını açtığı günlerde bile böyle bir hakarete uğramamıştı!.

Şiir gibi, değil bütün malzemesini kalp ürpertilerinden toplıyan mahsuller, hangi ulvi hamle vardır ki aşk eseri olmasın?

Sayın Profesör, Divan Edebiyatımızı baştanbaşa dolduran, aşktan başka nedir?.. Kahramanlık destanları mı?.. Vatan türküleri mi?.. Tabiat ve hayat tasvirleri mi?.. Fuzûlî ağlayan, Nedim gülen birer aşk çocuğundan başka nedir?.. Şeyh Galib'in ebedî eserinin adı bile, size cevap veriyor: Hüsnü aşk!..

Hem bu kadar uzağa gitmeğe ne hacet?. İşte size, Ahmet Haşimin sunduğu (Piyale)- den bir yudum :

İçmişti Fuzuli bu alevden
Düşmüştü o iksir ile mecnun
Şi'rin sana anlattığı hâle!

Gözleri garbe çevirelim :

Viktor Hugo'nun Juliette Drouet ile münasebeti, elli yaşında bir aşktır. Birbirlerine, saçlarında tek siyah tel kalmadığı yıllarda bile yirmi yaşın gönül mektuplarını yazdılar.

Alfrede de Musset, 1834 de Venedikten Parise George Sand'sız döndükten sonradır ki asıl şair Musset oldu. Ona :

«İnsan çırak, ıztırap ustasıdır».

Dedirten, kadın ve aşktır.

(Lütfen sahifeyi çeviriniz)

Teselli türküsü

Uyku: bir tâze cihan, tâze hayat, tâze bahar,
Öyle bir ülkede gamsız dolaş ey munis yâr,
O elin fecri ve iklimleri her ânına eş,
Ay sabah üstü doğar, orda mor akşamla güneş.
Orda gök yeryüzü, yer kubbe imiş gökyüzüne,
Râm olur bir yeni gün her gecenin gündüzüne.
Örtemez rengini bir orda bulutlar ufkun,
Sahilin çevresi yaz, mâvi denizler durgun.
Üstüva hattı, medâr âlemi, esrarlı kutup,
Güler üstünde bahar.. Ayni şafak, ayni gurup....

Bugün âlemde bütün madde : Işık, ses, koku, ş'ir .
Bil ki mehtapta hazindir daha binlerce şehir.
Ne masallarda, ne akşamda, ne var yazda füsûn
Yok o sâhilde yosun saçlı huzur, eski sükûn.
Geceler gam çölü, yıldızlar ilâhî birer iz,
Yolculuk engini tenhâ, hedef esrârengiz;
Dağların zirvesi kesmiş göğü kıvrım kıvrım.

Bekliyor bâkireler pûse.. Vapursuz rıhtım;
Gelme, artık gemiler müjde getirmez sana da,
Bir hazin türbe denizlerdeki her ıssız ada
Geçtiğin köprüden ömrüm, bütün âlem geçecek..
O beyaz örtüyü rüyalarımın üstüne çek!

Hasan Çelebi

Dante Alighieri, dünya şaheseri Divina Comédia'yı, âşık olmasaydı yazamazdı. Ona, cehennemle ârafı gezdiren Virgil'in ruhu, cenneti gezdirense sevgilisi Béatrice'in ruhudur.

Fakat, bütün bunları anlatmama, ne sizin ihtiyacınız var, ne de sahifelerimizin tahammülü!

Hukukçu olmanız, sizi edebiyattan uzaklaştırsa bile, münevver bir fikir adamı olmanız hasiyeti sizi edebiyata yaklaştırır. Bu itibarla, Fuzuli'nin iki mısraını, size, bu bahiste son cevap olarak arzedersem, iddianızdan vazgeçersiniz sanırım:

Aşk imiş her ne vâr âlemde,
Ilm bir kıylü kal imiş ancak!

Deniz ve mehtaba gelince, bu iki tabiat unsurunun da, şiir dünyasından hudut harici eidlmiş iki garip olduğunu ilk defa işitiyorum.

Aya ve denize dair, size yeni ve eski edebiyatımızdan misaller getirmeğe kalksam, mehtab kâğıt, derya mürekkep olsa, yine yetişmez!

Kaldı ki, Bay Reis, hecenin boş şairi, aşk, kadın, deniz, ay gibi «müptezel» mevzular içinde de boğulmuş insanlar değildir.

Faruk Nafiz kadar, kalemi, her mevzu ünde, istisnasız güzel şiirler yaratmış kaç ir gösterebilirsiniz?..

Sade üç manzum piyesi, en güzel nazmın çerçevesinde, en güzel Türkçeyle, Türk inkılâbını, Türk vatanını, Türk tarihini yaşatan eserlerdir.

Orhan Seyfi'nin (Gönülden Sesler) ine paha biçmek için, devrinin lisanını, veznini, şiir duygusu ve düşüncesini hatırlamak lâzım.. Muhit ve zaman şartları içinde bir san'at muhasebesi yaparsak, ona, tereddütsüz, hecenin «Rübabı şikeste» si deriz.

«Peri Kızıyle Çoban», Türk şiirinde, hâlâ eşi yazılmamış en güzel masal-şiir olmak müstesnalığını taşıyor.

«O Beyaz Bir Kuştu» daki ölüm şiirleri ise, her fanînin yüreğini toprak korkusiyle ürpertecek manzumelerdir.

Atatürk'ün arkasından en sıcak ağlıyanlardan biri de yine Orhan Seyfi oldu.

Bana gelince... Hayatımda ilk defa kendimden bahsetmenin utancını bana duyurduğunuzdan dolayı, Sayın Profesör, size ömrüm oldukça kalbim gücenik kalacaktır.

Ben, geçen dünya harbinin şiirlerini, iyi veya fena, «Akından akına» da topladığım zaman henüz on dokuz yaşında bir çocuktum. (Cenk Ufukları) yine o yaşın eseridir. (Şairin Duası) da öyle! Bunların içinden (Nöbetçi ve Yıldız) manzumesi, Almancaya, Fransızcaya, Macarcaya tercüme edilmiş, bütün kıraat kitaplarına girmiş ve her mektepliye ezberlettirilmiştir.

(Binnaz) la hece veznini ve bug Türkçesini sahneye koyduğum zaman yaşım yirmiydi ancak!

İzmir işgalinin ilk çığlığı yine k kalemimden koptu : «Ah İzmir!» altındaki İstanbul'da, gizli gizli ben ya gizli gizli Aziz Hüdai aldı ve gizli gizli C niye matbaasının fedakâr mürettipleri bastılar!

Benim hakkımda, benim müptezel s tım hakkında bir fikir vermek için, Bay nullah'ın sectiği dört mısraa gelince... B rada, af buyurunuz, iğrenerek duruyor

Hukuk Doktoru, Profesör Bay Yav Abaden!

Hakkımı, muarızım mevkiinde bul sizin kararınıza bırakarak, soruyorum Benim san'atıma dair bir hüküm vermek bu kıt'ayı örnek kabul eder misiniz?..

Size yemin ederim ki, ben, böyle k yazdığımı, aslâ, asla, aslâ hatırlamıyorum

Bu dört mısra, benim (Akından Akı isimli kitabımda yoktur. (Cenk Ufuklar da) yoktur. (Şairin Duası) nda yo (Âşıklar Yolu) nda yoktur. (Yanar Dağ) yoktur. (Bir Selvi Gölgesinde) yoktur. Cıvıltıları) nda yoktur. (Binnaz) da yok

Acaba, bu edebiyat Şarlok Holmes'i taplarımın almadığı, hâfızamın unuttuğu dört mısraı nereleri aramış, taramış, d lemiş te bulmuş?..

Muhterem Halkevi Reisi!.. Gence ba nız, gence!.. Şu civanmert olması lâzımg gence!.. Şu hayatın çamurları henüz toy larına bile sıçramamış gence!.. Yirmi y yıldır, tam bir meslek ahlâkiyle, öm yalnız edebiyata bağlamış, kendisinden olmazsa yaşça büyük bir ağabeysini y vurmak, onun muztarip gövdesi üstünde renç bir zafer neşesiyle tepinmek için n tenezzül ediyor ve neleri vasıta yapıyor!

Siz, Yavuz Abadan, onun kadar kü meye razı olmadıkça, bu çocuğa «Halke de çalışan bir arkadaşımız» diyemezsiniz!

İkinci maddeye geciyorum:

[Esas gayemizi göz önünde bulundur her yazıcının kanaatlerine hürmet et borcumuzdur.] diyorsunuz.

Bu esas gaye, Halkevlerimizin esas yesi olduğuna göre, öyle bir yazının Hal' mecmuasına girmemesi gerekti. Çün Halkevleri, bize inkılâp ahlâkını aşılıyac olan kültür ocaklarıdır. Onun çocukları, ğil menfaatsiz san'at işlerinde, ticaret menfaat islerinde bile dürüst ahlâklı, t yürekli, kin ve hasetten uzak, emeğe kar saygıyla dolu gençler olacaktır.

Ayağındaki şalvarın yamasına bile y vuran bu millet, o güzel binaları, güzel yarına, özü de, sözü de, yüzü de güzel b nesille çıkmak için yapıyor.

O, sıcak havalı, bol ışıklı odalarda, göz nuru ve alın terine tüküren bir gen türemesine izin verirseniz, Sayın Aba

356

nız vazifenizi yapmamış olmakla kalmaz, zifenize hıyanet de etmiş olursunuz!

Yeni Türk mecmuasının masrafına, vatına ve satışına gelince: [Parti teşkilâ- ve Halkevlerine gönderilen nüshalar yrıldıktan sonra, serbest satış ve kolleksiyon n elimizde kırk elli mecmua kalır. Bu itia masrafını korumak için satış yapmağa zum yoktur.] diyorsunuz.

Hayret!.. Hayret!.. Hayret!.

Bir Halkevi mecmuası ki, halka satış mamakla öğünüyor!

Bir Halkevi mecmuası ki, sade on iki üniversiteli genç bulunan İstanbul'da on i tane bile satmıyor!

Bir Halkevi mecmuası ki, resmî abone-e, Devlet ve Parti kasasından karnını doyarak yaşıyor!

Ve onun reisi siz, bu meşrutiyet zihninden bile geri zihniyeti, göğsünüzü iftirla gererek, bize karşı bir hak, bir müdadiye kullanıyorsunuz!

Hayır!.. Bu kafa, Halkevi kafası olamaz!

***

Sayın Bay Abadan!

Şimdi size, yine o makalenin, satır kabalığı arasına karışmış, sinsi bir parçasını, ılağından tutup çıkaracağım.

Mahud yazının muharriri Bay Sunullah rısoy, Nazım Hikmet'ten bahsederken di- ki:

[Serbest nazım büyük bir alâka ile karşılandı. Bu alâkanın fazla oluşunda, Nazım Hikmet'in bu nazmı propaganda vasıtası olarak kullanmasının da çok tesiri olmuştur.]

[İnandığı bir şeye bağlılığının kuvveti olan güzel şiirler yazmıştır.]

[Ülküsü, iğri ve saçma (bile!) olsa, ona karşı olan aşkı, inandığı şeyi sonuna kadar müdafaa azmi, takdire değer!]

Evet Bay Reis, hayretten ağzınız, dehşetten gözleriniz açılıyor değil mi?.. Bunlar, bu sözler, altı okundan bir tanesi, komonistlik değil, milliyetçilik olan Halk Partimizin Halkevleri mecmuasında çıkıyor! Şu sizin neşriyat müdürü olduğunuz mecmuada!

[Ülküsü, iğri ve saçma (bile) olsa, ona karşı aşkı, inandığı şeyi sonuna kadar müdafaa azmi, takdire değer] miş!..

Bravo!.. Demek, batak bir düşünceye saplananları, yolumuzdan ayrılanları, Halkevlerimizin ağziyle böyle alkışlayacağız :

— Yaşaaa!.. Varol!.. Benim ülküme karşı yürümekteki inadın, benim nizamımı devirmek yolundaki azmin, bana inanmamaktaki kararın takdire, tebrike değer!.. Aşkolsun sana yoldaş!..

Üzüntünüze, saygılarımla ortak olurum Bay Abadan.

Yusuf Ziya ORTAÇ

Anadoludaki
Hıristiyan Türklere ait araştırmalar

— Ek yazı —

Çınaraltı'nın geçen sayısında bu mevzua dair yazmış olduğum makale bittikten ve gönderildikten sonra iddiamı teyid eden değerli bir delil daha bulmuş ve hemen yazıya eklenmek üzere yollamıştım. Halbuki yazı dizilmiş ve tertip tamamlanmıştı. Onun için bu mühim vesikayı bu sayıda dercedilmek ricasiyle Çınaraltı'ya gönderdim.

Vesika Ankara ve civarındaki Ortodoksların Türk dili konuştukları hakkında tanınmış oryantalistlerden Huart'ın şahadetidir. Cl. Huart XVIII. asır sonlarında Ankara Ortodoksların dinî yazılarını dahi Rum harfleri ile ama türkçe olarak yazdıklarını ve köy papaslarının iyi kötü okuyabildikleri rumca duaların bile manasını anlamadıklarını bildirmektedir. (İslâm Ansiklopedisi: Cüz 6, sahife 446).

Geçen iki nüshada yazdığımız gibi Anadoluda Rum etiketi altında yaşayıp giden Ortodoksların mühim bir kısmı ve belki hepsi Türk idiler. Bunların âdet, ahlâk, masal, düğün dernek ve sair törenleri üzerinde yapılacak daha derin incelemelerde birçok enteresan hakikatların ortaya çıkacağı şüphesizdir.

Barkın

SÂBİR'den

Türk şairlerinin son asırda yetişmiş olan en büyük şairlerinden bir «Türk Şehnamesi» sayılacak olan meşhur Hophopname sahibi Sâbirin (Tahir Zade Ali Ekber Sâbir) (1862-1911) Azarbaycan ve bütün Kafkas Türklerini uyandırmak için, Namık Kemal'in tanınmış bir parçasına yazdığı bir naziresini, Namık Kemal'in Türkiye dışı Türkleri arasındaki tesirini gösteren iyi bir örnek olduğundan aşağıya alıyoruz.

ÂMÂLINIZ NEDİR ?

Namık Kemal'in
«Âmalımız efkârımız ikbâl-i vatandır»
«Serhaddinize kal'e bizim hâk-i vatandır.»
Matlâ'lı şiirine nazire

Âmâlımız, efkârımız ifnây-i vetendir,
Kin-ü garez-ü hırs bize ruh-i bedendir.
Ef'âl yokh ancakh işimiz lâf-i dehendir.
Dünyada esaretle bütün kâm alırız biz,
Kafkazlılarız, yol keseriz, nâm alırız biz.

Akrep gibi neşter gücü var dırnağımızda,
İslâm, susuz olsa su yokh bardağımızda.
Her künçde min tülkü yatıp çardağımızda.
Min hile kurup rütbe-vü ikrâm alırız biz
Kafkazlılarız, yol keseriz, nâm alırız biz.

Kafkazlı adı âleme ikrâh resandır.
Kuldur, kocumuz zülmüde meşhûr-i cahandır.
Kim derse terakki ederiz, mence yalandır.
Bukhlu hesede âdet edip, kâm alırız biz,
Kafkazlılarız, yol keseriz, nâm alırız biz.

Biz khoşlamanıkh dersi ki, min mekteb açılsın,
Ger min de mearif sözü dünyaya saçılsın
Mektepde ne hörmet ki, o sâmana kaçılsın,
Meykhânada (votka) vurarıkh, kâm alırız biz,
Kafkazlılarız, mest olarız nâm alırız biz.

Avrupalı öz milletin ehya edir, etsin
Şan-ü şeref-i kavmini âlâ edir, etsin,
İnsanlık adın dehrde ibka edir, etsin,
Gafletde yatıp ad batırın nâm alırız biz,
Başa yumuruk zolladırız, kâm alırız biz.

Sâbir

MİLLİYETÇİ DERGİLER

NAMIK KEMAL

Yazan: ATSIZ

Yakın tarihimizin en büyük şahsiyeti olan Namık Kemal hakkında şimdiye kadar yazılan eserlerde birbirine pek aykırı düşenler ileri sürülmüştür. Büyük bir adam hakkında, birbirine benzemiyen mütalâalar yürütülmesi tabiî ise de vatana hizmet etmiş, milliyet uğrunda çalışmış, millet ve hürriyet için her cefaya katlanmış yüksek ahlâklı bir insanı bu meziyetlerinin zıddı ile görmek tamamile hususî maksatlarla hareket etmekten başka birşey değildir.

Namık Kemal için yazılmış eserlerin en büyükleri tarih sırasıyla Sadettin Nüzhet, Doktor Rıza Nur ve Necip Fazıl tarafından kaleme alınmıştır. Maarif Vekâletinin para ile ve ısmarlama olarak yazdırdığı sonuncusunun hiç bir ilmî değeri yoktur. Kaynakları arasında Rıza Nur'un kitabı anılmadığı halde onun bir kopyası olduğu anlaşılan, fakat içinde ilmî ve ciddî bir fikir ve mütalâaya rastlanmıyan bu eserin müellifi de esasen Namık Kemal hakkında ilmî bir monoğrafi yazacak salâhiyette değildir.

Sadettin Nüzhet ve Doktor Rıza Nur'un eserleri ise iki ayrı bakımla kaleme alınmıştır. Rıza Nur'un eserinde Namık Kemal hakkında ileri sürülen düşünceler ekseriyetin fikirlerine uygundur. Yani Namık Kemal'in yurtseverliği, yüksek şairliği, milliyetçiliği, ahlâkî büvüklüğü kabul edilmektedir. Sadettin Nüzhet ise Namık Kemal'de bazı meziyetler kabul etmekle beraber onun milliyetseverliğini ve ülkücülüğünü tanımamakta, üstelik Namık Kemal'in arnavutluğunu ileri sürmektedir.

Çok iyi tanıdığım Sadettin Nüzhet'in bu fikirlerinde samimî olmadığını biliyorum. Onun hangi hayat endişesiyle, ne gibi düşünce ve kaygılarla böyle yazdığına da vakıfım. Sadettin Nüzhet, Namık Kemal hakkındaki bu yanlış fikirlerini bugün de müdafaa ediyorsa bunun sebebi bir defa okun yaydan çıkmış olması, yiğitliğe leke sürmemek kaygısıdır. Şahsiyata dökülmemek için onun Namık Kemal'e zoraki düşmanlık göstermesindeki sebepleri saymıyacağım. Fakat onun bu yanlış hareketi birçok zihinleri bulandırdığı için bunlara cevap vereceğim. Türk olmıyan veya yabancı ülkülere bulaşmış bazı kimseler Sadettin Nüzhet'in fikirlerini senet ettikleri için Sadettin Nüzhet, bilmiyerek ve istemiyerek te kötülük yapmış demektir.

***

1 — Namık Kemal'e yapılan hücumların başında, onun arnavutluğu hakkındaki iddia gelir. Bunun başlıca iki sebebi var: Namık Kemal'in annesinin babası olan Abdüllâtif Paşa'nın Koniçeli olması ve Namik Kemal'in «Tâkîb» adlı eserinde «bendeniz Arnavudum ama o kadar ciğerden hoşlanmam. Harâbât'ın her sayfasında ise bir ciğer mazmununa tesadüf ettikçe kendimi Bahçe Kapısında Süslünün lokantasında zannediyorum da gönlüme istikrah geliyor» demesi...

Bu iki zayıf delille Namık Kemal'i Arnavut yapmak için insanın muhakkak kötü bir niyeti olması lâzımdır. Çünkü annesinin babası Arnavut olmakla bir kimsenin Arnavut olması icap etmez. Ambriyoloji ilmine göre o adamda ancak % 25 Arnavut kanı var demektir. Eğer Namık Kemal'in anne babası hakikaten Arnavut ise Namık Kemal'de dörtte bir nisbetinde Arnavut kanı olduğunu teslim ederiz. Fakat kanının dörtte üç nisbetinde ve kültürünün tamamile Türk olmasını bir yana bırakarak Namık Kemal'e Arnavutluk kondurmak ne gülünçtür! Kaldı ki anne babasının arnavutluğu kat'î değildir, bir ihtimaldir. Çünkü Koniçeliler Arnavut değildir. Bu, İstanbul'da Koniçelilerden sorulup öğrenilebilir. Dok' Rıza Nur, «Namık Kemal» adlı eserini zarken Koniçelilerin ırkı hakkında ara malar yapmış ve İstanbulda da benim ara tırmamı istemişti. Yaptığımız araştırma göre «Koniçe» kelimesinin Sırpça, Rumca Arnavutça olmadığını, Koniçelilerin kendile rini Türk saydıklarını, aralarında bozuk Rumca, Selânik şivesine benziyen bozuk Türkçe ve çarşıda kısmen Arnavutça konuştuklarını öğrenmiştik.

Bu muhtemel % 25 gayrıtürklüğe k Namık Kemal'in baba tarafından sağlam b Türk şeceresi vardır ki inkâr olunamıya kadar kuvvetlidir. Namık Kemal'in bil ilk dedesi Konyalı Bekir Ağa, onun sadrâzam ve şehit Topal Osman Paşa, or oğlu Derya Kapdanı ve Üçüncü Sultan Ahmed'in damadı şair ve hattat Râtib Ahm Paşa, onun oğlu beğlerbeğilik rütbesi alm olan ve Üçüncü Mustafa'ya mabeyinci o Şemseddin Beğ, onun oğlu ve Namık K mal'in babası da İkinci Abdülhamid'in b müneccimi Mustafa Âsım Beğdir. Görülü ki Namık Kemal 250 yıllık aristokrat ve vatana hizmet etmiş bir aileye mensuptur. Üçüncü Sultan Ahmed'in kızı Ayşe Sultan evlenen Râtib Ahmed Paşanın 10 tane oğ vardır. Bunlar herhalde bir zevceden değil dir. Eğer Namık Kemal'in dedesi Şemsedd Beğ, Ayşe Sultan'dan doğmuşsa Namık Ke mal kısmen de Osmanlı hanedanına mensu demektir. Okuyuculara kolaylık olsun d Namık Kemal'in şeceresini liste halinde g teriyorum. Yanlarındaki tarihler ölüm ta rihleridir:

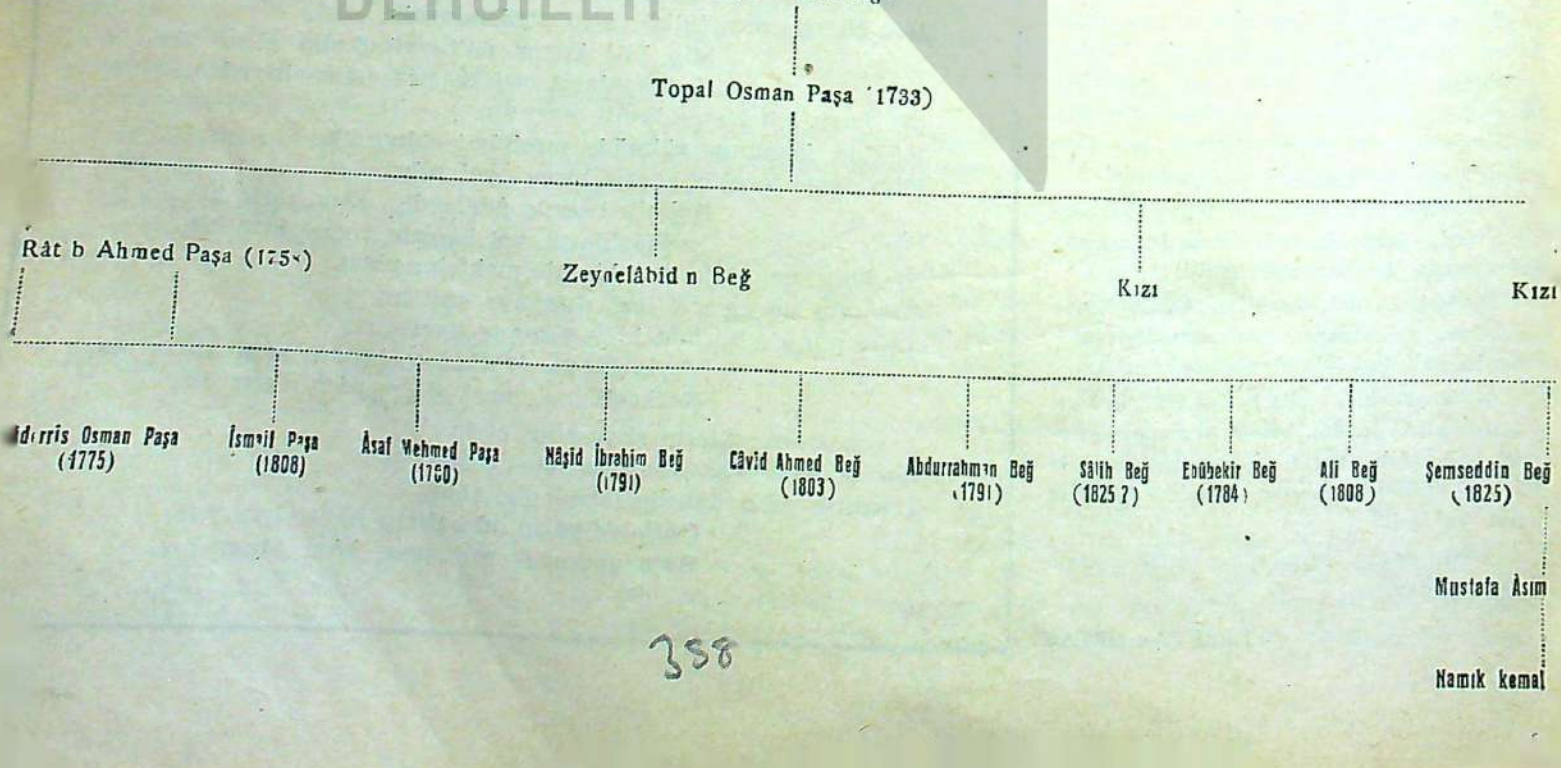

Bazıları, Topal Osman Paşa'nın babası olan Konyalı Bekir Ağa'yı mevsuk saymıyorlar. Tarihî hiç bir kayıtta bu isme rastlanmıyor diyorlar. Olabilir. Fakat ailenin hususî sicillerinde bu ismin pek âlâ mahfuz kalmış olması mümkündür. Böyle olmasaydı Namık Kemal'in oğlu Ali Ekrem, «Namık Kemal» adlı kitabında Konyalı Bekir Ağayı zikretmezdi. Konyalı Bekir Ağa uydurma bir isim olsa bile Topal Osman Paşanın Türklüğü aleyhinde hiç bir delil yoktur. Eski tercümeihal kitaplarında Türkten başka ırklara mensup olanların asıl milliyetleri daima zikrolunduğu halde Topal Osman Paşa hakkında böyle hiç bir kayıt yoktur. Türklüğü aleyhinde hiç bir kayıt olmıyan bir Osmanlı paşasını Türk saymamak kötü niyetten başka birşey göstermez.

Namık Kemal'in «bendeniz Arnavudum ama o kadar ciğerden hoşlanmam» demesi ise apaçık bir alaydır. Bu söz, o zaman Namık Kemal'le arası açık olan Ziya Paşayı tezyif için söylenmiştir. Ziya Paşanın annesi Arnavuttur. Namık Kemal burada Ziya Paşanın «Harâbât»ını tenkit ederken Ziya Paşa için açık bir telmih ve kinayede bulunmuştur. Namık Kemal'in oğlu Ali Ekrem, Edebiyat Fakültesinde benim hocamdı. Tam bir Osmanlı olan Ali Ekrem'de Türklük asabiyeti yoktu. Ailelerinde hakikaten bir Arnavutluk olsaydı bunu, biz talebe ile, çok hususî ve samimî konuşan Ali Ekrem'in ağzından elbette işitirdik. Halbuki, biz, onun ağzından aksini duyduk.

Görülüyor ki Namık Kemal'in Arnavutluğu, son zamanlarda Türk düşmanları tarafından uydurulan Ömer Seyfettin'in Çerkesliği, Abdülhak Hâmid'in Araplığı, Ziya Gök Alp'in Kürtlüğü ve Osman Gazi'nin Rumluğu kabilinden bir yalandır.

2 — Namık Kemal'in padişahtan para aldığı hakkındaki sözler de iftiradır. Namık Kemal Avrupa'da iken Mustafa Fazıl Paşa'nın verdiği para ile geçinip mücadelesini yapıyordu. O para kesilince Türkiyeye döndü. Padişahtan para alan adam Türkiyede otururdu.

Namık Kemal düşmanları onun Osmanlı hanedanına düşman olduğu halde onlardan memuriyet almasını aleyhine bir delil diye kullanmak istiyorlar. Şunu açıkça bilmeliyiz ki Namık Kemal Osmanlı hanedanına düşman değildi. Bilâkis o hanedanı seven ve sayan bir adamdı. Bu, tarihî eserlerinde pek açık olarak görülür. O yalnız mutlakıyeti yıkıp yerine meşrutiyeti getirmek için padişahla çarpışmıştı. Memuriyet almasına gelince bundan da tabiî birşey olamazdı. Çünkü nihayet kendi vatanına hizmet ediyor ve hizmetine mukabil de yaşamak için milletin parası demek olan bir maaş alıyordu. Namık Kemal Rus çarına hizmet etmiyordu. Kendisine memuriyet veren adam nihayet bir Türk padişahıydı. Nasıl, Osmanlı hanedanını yıkan Atatürk'ün Osmanlı devletinde bir General ve padişahın yaveri olması onun aleyhine kaydolunacak bir nokta değilse mutlakiyetin düşmanı olan Namık Kemal'in de padişahın bir mutasarrıfı olması onu aslâ küçültmez.

3 — Namık Kemal milliyetçi değildir, Osmanlıcı ve İslâmcıdır diyorlar. Acaba 19 uncu asır Türkiyesinde bugünkü gibi bir Türkçülük yapılabilir miydi? Herşeyi zaman ve muhitle ölçmek hak ve insaf icabı iken neden Namık Kemal'in zamanı dikkate alınmadan tenkit olunuyor? Namık Kemal osmanlıcı ve islâmcı idi. Fakat onun zamanının milliyetçiliği de ancak o şekilde yapılabilirdi. O kadar uluğladığımız, yakında heykelini dikeceğimiz Fatih Sultan Mehmed de bugünkü mânâsı ile Türkçü değildi diye tenkit mi edeceğiz? Bu gülünç iddialar demagojiden başka birşey değildir. Unutmamalı ki Namık Kemal, yurdumuza herkesin «Memâlik-i Osmâniyye» dediği bir sırada «Türkistan» divordu. Milletimiz için birçok yerlerde «Türkler» tâbirini kullanmıştı. Bunlar onun şuurlu bir milliyetçi olduğunu göstermez mi? Namık Kemal'in hakikî bir Türk milliyetperveri olduğuna bir delil daha vardır ki küçümsenemez: Türkiyedeki komünistler neden daima Namık Kemal'e saldırmışlardır? Her halde kendilerinin tam zıddı olduğu için... Namık Kemal en büyük milliyetçi olmasaydı Türklük ve vatan düşmanları ilkönce ona saldırmazlardı.

***

Namık Kemal'in şairliği, bilginliği hakkındaki tenkitlere cevap vermiyeceğim. Bunlar asıl mevzua temas etmez. Fakat şu kadar söylemeliyim ki Namık Kemal Osmanlı Türk edebiyatına bütün incelikleriyle vâkıftı. Öyle sanıyorum ki Osmanlı şairlerinin en ehemmiyetsizlerini bile dikkatle okumuştu. 15 inci asır sonu tarihçilerinden meşhur Neşrî'nin bir gazeline yaptığı nazire bunu gösterir. Çünkü Neşri değersiz bir şairdi.

***

Büyük Namık Kemal'e yapılan hücumlar ya milliyetçiliği yıkmak yahut yaranmak için yapılıyor. Namık Kemal'in belki tenkit olunacak tarafları vardır. Fakat bunlar ne komünistlerin, ne de dalkavukların ileri sürdükleri şeyler değildir.

Atsız

Dâvet

Toplanın arkadaşlar... Toplanın bizim safa
Yeter yerinde saydık, bitsin bu emekleme,
Ey kör, bakışlarını çevir bizim tarafa,
Gözlerini açacak mucizeyi bekleme.

Sıyrılalım kabuktan inelim öze doğru,
En aydınlık, en açık, en parlak söze doğru,
Koşalım, arkadaşlar... koşalım bize doğru,
Doğacak bir güneşi, yatağında bekleme.

**

Kalemi sapan kadar ustalıklı sürelim,
Yeşerir bozkırımız, ekilir tarlamız var.
Halktaki düşünüşün hasadını derelim,
Bizi herkesten iyi o bağışlar, o anlar.

Biz ki: ayni bütünden koparılmış dilimiz,
Toprak bizim anamız, eşimiz sevgilimiz,
Nicin kendi ilinde garip kalsın dilimiz.
Doğuştan hür, doğuştan Türk olan sesimiz var.

**

Yeter alın terimiz yabancıyı suladı
Yeter bir artık için çektiğimiz bu cefa,
Ey toprağın en bâkir, en yenilmez evlâdı,
Işıklı gözlerini çevir bizim tarafa.

Biz adsız havariler... doğacak İsamız var,
Ayakta demir çarık, ellerde asamız var,
Bir gün gibi âşikâr nur topu dâvâmız var,
Koşunuz arkadaşlar, koşunuz bizim safa.

Orhan ASENA

Doğuda Derlenme

Koçaklama türkülerimizden

Memleket manzaralarından Karsta Yusuf paşa mahallesinin görünüşü

Yazan :
M. Fahrettin ÇELİK

V

(Karagünler) de söylenenlerden

Bütün Üçsancak'da yani (Kars, Ardahan ve Batum) bölgelerinde, bütün (Karagünler) boyunca her dertte, (Türklerden ve Türkiyeden, bir gün yine buraların düşmandan kurtarılacağından) söz açılırken, aşıklar, başka başka konular veya adı geçen konular üzerine söyledikleri destan ve koşmalarının sonlarına, âdetince getirdikleri Bayati'lerden, daha çok kurtuluş umudu verenleri ve dilek yolunda olanları söylerlerdi. Hele esas sayılmıyan ve (Ehlidil) denilen kadınların, bir arazi meselesindeki haksızlık yüzünden veya başka başka zulümlerden dolayı (Kaçak düşen) ve pek becerikli kullandığı silâhile bir çok (Saldat ve Cangida) nın canını yakan Türk koçakları üzerine veya (Türkiye ile alâkası var) diye Sibir'e ve başka yerlere sürülen komşularından ileri gelenler üzerine söylenen yanık türkülerin sonunda bu gibi dilek ve kurtuluş umudu yolundaki Bayatileri söylemek yaygın bir iş olmuştu.

Meni (Mani) de denilen bu Bayati'lerin bir takımı eskidenberi bilinip söylenen (Orta malı) veya yeni söylenen (Usta malı) olup da (Orta malı) olmıya başlıyan derin anlamlı parçalardır. Bu gibi Bayati'lerde (değer söz) lerle yani tarizlerle ve cinaslarla düşman zem edilmiş, Türkün ezeli asaleti işaret edilip, düşmanın buralara gelmesi sırf bir (geçici takdir icabı) sayılmıştır.

Aşağıya aldığımız bu yoldaki bir kaç Bayati'den (Orta malı) ve (Usta malı) olanlarını işaret ediyoruz; bunların ardınca bir de (intibahname) denilen uyandırıcı ve çok umut verici koçaklamalardan birisini gördükten sonra Büyük Harp sırasında söylenen ve pek bol olan koçaklamalara geçeceğiz.

A) Türkiyenin buraları kaptırmasına :

1 — Öyle mi karagalandı
Kar yağdı kar galandı[1]
Kargalar laçın[1] oldu
Laçınlar kargalandı.

Karslı Âşık Ceyhuni'nin:

2 — Burma saçtır yayılan
Ya akreptir ya yılan
Kızıl koçlar yerinde
Hınzırdır bu yayılan[2]

Çıldırlı Âşık Şenlik'in:

3 — Ah öyle mi sar avlar
Sarçeşmeler saraylar[2]
Ne oldu tülek[3] terlan[4]
Avgâhında sar[5] avlar.

Buda:

4 — Âşık der neler gördüm
Taş bağrını deler gördüm
Şahanlar[6] yuvasında
Serçeler konar gördüm.

Süregelli Âşık Mirza Kahrıman'ın:

5 — Ah öyle mi karga var
Yağmur yağar kar kavar[7]
Gördüğüm tülek terlan
Yuvasında karga var.

Tiflisli Nebi'nin:

6 — Öyle mi bezirgânlı
Kervanın bezirgânlı
Ne oldu vefalı dost
Yerinde gezir kanlı.

B) Çarlığın zulmünü anlatan bayatiler:

7 — Öyle mi kala kala
Kars üste kala kala[8]
Bu dert beni kül eyler
Eğlenip kala kala.

8 — Öyle mi kalabendi
Kars üste kala bendi
Beni felek eğmezdi
Eğledi kalabendi.

9 — Öyle mi kala varmış
Kars üste kala varmış
Felek haber vermedi
Basında belâ varmış.

Mirze Kahraman'ın:

10 — Öyle mi bak samaya (sema'ya)
Ner[9] kökrer baksa maya[10]
Bir kez yüzün göreydim
Namerdim baksam aya.

11 — Ah öyle mi bir aydır
Bir yıldızdır bir aydır
Günde gördüğüm yari
Görmemişem bir aydır.

C) Umut ve kurtuluş dileyen bayatiler :

12 — Öyle mi naçar ağlama
Gündür geçer ağlama

360

Bu kapıyı bağlıyan
Bir gün açar ağlama.
13 — Öyle mi bir usdada[11]
Kulluk et bir usdada
Özü bir adı min bir
Sen yetiş dürüs[12] dada.
14 — Öyle mi âlem dardan
Yol gider Alemdardan
Yetişsin Şahimerdan
Kurtarsın âlem[13] dardan.
15 — Öyle mi binen gelsin
Karsın müşkül dadına
Düdülü binen gelsin.
Atlanıp binen gelsin
Karslı Âşık Ceyhuni'nin:
16 — Kaldı nazlı yar kaldı
Gönlü intizar kaldı
Yara murat verecek
Bir tek Girdigâr kaldı.
Bu da:
17 — Kaldı yar oda kaldı
İşi ah dada kaldı
Karsın dadına yeten
Bir tek ol Huda kaldı.

Üçsancakta okur yazar sayılanlar ve pek az kalan aydınlar, Türkiyedeki her hareketi öğrenmek istiyor ve bunun için çok uğraşıyorlardı. Fakat Türkiyede basılan kitap ve gazeteler sınırdan içeri bırakılmıyor ve din kitapları bile iyice gözden geçirildikten sonra sınırdan geçiriliyordu. Bu (Karagünler) sırasında ancak Kırım (Bahçesaray) da Gaspıralı İsmail beyin çıkardığı Tercüman gazetesinde aradıklarını bulabiliyorlardı. Bu gazetede en çok buralardaki Türklerin heyecanla takip ettikleri Türk - Yunan, Türk - İtalyan ve Balkan savaşlarile hürriyet inkılâbı idi. Bunlardan haber veren bir gazete sayısı haftalarca ve aylarca elden ele dolaştırılıp en uzak köylerde bile okunurdu; bunlardan haberi duyan ümmî âşıklar, Trablus ve Balkan savaşına uzun uzun destanlar söylerlerdi. Bu destanların çoğu, Türkiyenin her alanda yükselmede olduğunu ve ordumuzun kuvvetlenme

Hâtıra

Kalbimde semânın tutuşan rengini buldum;
Bozkırların esrârını, âhengini buldum.
Âfâkıma ecdâdımızın kanları akmış;
Yakmış yine hasretli tevekkül bizi yakmış.
Binlerce ağız haykırıyor bizlere : gel, gel!.
Binlerce asırdan geliyor gördüğümüz sel.
Bir sel ki yanan varlığımız, ardı kesilmez;
Bir sel ki hakikat yere inmez, göğü bilmez;
Bir sel gibi bozkırları aştıkça hayâlim,
Mâziye koşar, hâli kucaklardı melâlim.

Altayları, Baykalları bir hamlede aştım;
Kalbimde asırlarla yanan sırra ulaştım.

Ahmet Şevket BOHÇA

temennilerini ve millete metaneti, sabrı bildirmekle birlikte düşmanın zulmünü acıklı bir yolda anlattığından, yalnız (Koçaklama) ları gördüğümüz bu başlık altında bunları göremiyeceğiz.

Tercüman gazetesi bilhassa Karsta okur yazarların gözünü açmış, aydınları uyandırmış, Azerilerin çıkardığı (Molla Nasrettin) gazetesi de bunlar arasından bir takımını Azarbaycanda artan milliyet cereyanlarile doğrudan doğruya ilgili kılmıştır. Karsın Poskov kazasının Suskap köyünden olup Bursa Ziraat Mektebinden gelen Yusuf Zülâlî efendi (Âşık Zülâlî), Azerbaycanda bu milliyet cereyanını arttıranlara katılmak ve yakından o yolda çalışmak üzere Şeki'ye giderek usulü cedide üzerine ders veren muallim olmuştu. Yaz tatillerinde sılaya dönen Zülâlî, (Ardahan, Poskov, Şavşet ve Ahıska) da millî duyguları yayarken, bir yandan da Şeki (Nuha) nın Kışlak mahallesindeki mektepte de talebelerine gizliden gizliye Türkçülük ve Turancılık yolundaki manzumelerini ezberletiyordu. Zülâlî ve arkadaşları bu gibi parçalar (intibahname) diyorlar. Aşağıdaki parça bunlardan birisi olup Büyük Harpten önce Şeki'de talebeleri tarafında ezberlenen ve dernekler-de inşat edilen bu (intibahname) sini ve benzerlerini yazarak Ardahan, Kars, Ahıska ve Batumdaki dostlarına göndermişti [Zülâlî şimdi Afyonun Emirdağ kazasında ve 70 yaşına yaklaşmış bulunmaktadır.]

İntibahnamelerden biri :

BİR GÜN OLUR

Biz bu zulmetler içinden çıkarız bir gün olur
Şarktan garba yıldırımlar çakarız birgün olur
Kara bulutlar içinden şırıldar şimşek atar
Gök gürler dolular yağar bakarız bir gün olur
Kafkas, Buhara, Kırımdan çevrilen hisarları
Vurur millî külünk ile yıkarız bir gün olur
Türkiyenin güneşinden alırız bir kıvılmış
Cehennem olur cihanı yakarız bir gün olur
Anadoldan Hindistana geçeriz Timur gibi
Himalâya dağlarını çalkarız bir gün olur
Dağistan, Kırım, Kazan'ı, İran, Turan, Kâşğârı
İttihadın zinciriyle sıkarız bir gün olur
Türk doğarız, Türk gezeriz, Türk yaşarız dünyada
Çarpar Türkün düşmanını yıkarız birgün olur
Der Zulalî Dicle Fırat Ceyhun Araslar gibi
Tugyan eder deryalara akarız bir gün olur

---

1) Galanmak - kalanmak; üst üste yığılmak, kale veya duvar gibi örülüp sıralanmak. 2) Sarçeşme - Serçeşme ve sarav - serâb; bizim (sübaşı - subaşı) unvanının farsça yanlış bir tercümesi ki, emniyet âmiri anlamınadır. 3) Tülek; doğanın başka bir soyu ki gözleri çok güzel ve pek avcıdır. 4) Terlan - tarlan; bu da pek avcı bir doğan soyu. 5) Sar; karga gibi çöplüklerde ve pis yerlerde dolaşıp gecinen kötü bir soy kuş. 6) Şahan; şahin. 7) Kavar; (kovmaktan) kovar. 8) Kala, kale. 9) Ner; erkek deve, buğra. 10) Maya; dişi deve. 11) Usdad; ustad. 12) dürüst. 13) âlemi.

Büyük Harp (Seferberlik) sıra-
a söylenenlerden :

Halk arasında, eskiden olduğu gi-
bugün de Büyük Harbe (Seferber-
) denildiğinden biz de o sıra söyle-
n koçaklamaların zamanını bu adla
yoruz.

Büyük Harp başında ordumuz
ıkamış ve Kars üzerine yürümek
:e Pasin'de düşmanla vuruşurken,
914 deki siyasî sınırın her iki yanın-
da coşkun koçaklamalar söylenmiş-
. Bir çoğu 1915 başındaki Ardahan
Sarıkamış ve ertesi yıl ki Erzurum
âketlerimiz yüzünden olan (Kaça-
ç) ve göçlerden, iyice yayılmadan
utulan bu koçaklamalardan bizim
geçirdiklerimiz, Kağızmanlı Hıfzî-
iki uzun parçasından bilinenlerdir.
914 yılının sonlarında yani aşağıdaki
arça söylediği sırada 22 yaşında
an ünlü ve pek değerli bir âşık
Hıfzı (1) nın, ordumuzun üç
ıcağı ve bütün esir Türk illerini kur-
ırmağa yönelerek gelişine söylediği
ir koçaklama bütün Kagızman ve
rs köylerine çarçabuk ve gizlice ya-
ılmıştı. Bundan bilinen parçalar şun-
lardır :

1914 de Türk ordusunun doğuda ilerleyişine

na bir müjde dünyalar kadar
imiz Âli Osman'dır gelen
ti Ali'dir binmiş düldüle
erdan şiri yezdandır gelen

hlarşahı gibi şahımız var
Ahmer gibi penahımız var
elmü'minin bir mahımız var
ıdu kesmeden gümandır gelen

un derdine derman yetişdi
in katline ferman yetşiti
e, Baki'ye velvele düştü
kevser içmiş merdandır gelen

gelen İslâmın doğan günüdür
zulmetini boğan günüdür
yla savaşan doğan günüdür
n özleyen şahandır gelen.

Kağızmanlı Hıfzı 1918 nisanında 25
a iken Ermeniler tarafından yapılan
n kırgınında şehit edilmiştir. Haya-
örnek şiirleri için bak. Kars Halkevi
Doğuş Sayı (56) s. 1.

Olgu mu, olay mı?

Yazan : Fuat KÖSERAİF

Bilmem nerede «olgu» sözüne rastgeldim «vak'a» karşılığı olarak. Fena bulmadım ve kendim de kullanmaya başladım. Son haftalarda ise «olay» gözüme ilişti. Bu ne? Olgunun günücüsü (rakibi) mi? Anlayışıma göre evet, öyle olması gerek.

Olay, kolay benzeri olmakla, kulağa daha hoş ve alışık geliyor. Amma ikisinden acaba hangisi doğru? Bu sormalıkta kim yargıç (hakem) olsun diye bir an düşündüm. Tamam; ezbere alınız öğüdüyle bir vakit bâzı gazeteler sütunlarına her gün birkaç kelimesini geçirerek koltuklamış oldukları Cep Kılavuzu var ya; varayım ona baş vurayım. Bu düşüncede yer bulmuş olan «baş vurma» tâbiri okuşlama (tedâi) yoluyla ummadık taş baş yarar vurungusunu (darbı meselini) hatırıma getirdiyse de, ne münasebet, dedim ve güvenle kitapcığın yapraklarını çevirdim. Aaa.. küçük dilimi yutasım geldi; karşıma Olga çıkmaz mı! Fakat hemen kendimi toparladım. Cep Kılavuzundaki olga bildiğimiz matmazel Olga değil. Tonga, yonga, tulga (miğfer) (*) yok mu, işte o biçim yakıştırılmış, birazcık alafranga kırıtışlı nazenin bir türedi. Olgu ile olayın anlamdaşı, yâni mânaca kardeşi. A'lâ. Bununla beraber beni bir düşüncedir aldı:

Gittiğimiz yol doğru mudur?

Bayık (bilâ şek), kendine gelen, yâni milletsi vicdanı şuûrlanan her ulus, dilini elekten geçirmeyi, yadırganacak kadar kulağa yabancılığını duyuranları kapı dışarı etmeyi, görülecek ödevlerin en önemlisi olarak tanır. Çünkü millet diliyle durur ve yaşar. Biz de tabiatiyle bu yolu gidiyoruz; yalnız şu farkla ki: ihsan, acele, hak, adâlet, ihtimal, hıyanet, harâb, kibar, kıymet, kıvam, alâmet, cinayet ve daha bu gibi halk tabakasına inmiş yaygın sözleri de dilimizden çıkarmaya çalışıyoruz. Niçin? Halkın benimsediği her kelime o dilin malı sayılmak bütün dünvaca kabul edilmiş bir tutum değil midir? Bu sözlerin öz türkceleri aranılmasın fikrinde aslâ değilim. Yalnız öktü değer (sitayise sayan) arıklama gayreti köklesmişleri de çıkarmaya yönelince, doğru yoldan şaşmış, dilin serilip gelismesine engel olmuş olur. Önemli bu noktaya isaret etmek isterim: zaman, anlamdaş kelimelerde nüans (= ince mâna farkı) yaratır ve dil böylece zenginleşir. Dilbilgisi bunu öğretiyor.

Kültürce batıya yöneldiğimizden dolayı gerek bilgi alanında gerek yığnaksı (içtimaî) yasayısın ihtiyacını doyuracak alış verişli gündelik havatta almış olduğumuz keskin o istikamet, izini meydana vurmamak elbette mümkün değildir. Ancak bundan az bir zaman önce basılıp yayınlanmış olan Türkcemizde Yabancı Sözler Lûgatçesi her hangi bir engel yüzünden geçikerek şimdi baskıdan çıksaydı, kısa bu zaman içinde iki misli şişmiş olacağına şüphe bırakmıyacak kadar frenkcelerden ve başlıca Fransızçadan çapulculukta bulunduğumuz anlaşılırdı. Bu neden böyle oluyor; Türkçe, hep Türkçe, salt Türkçe dediğimiz halde!

Yeni kelime üreterek dilimizde karşılığı olmayan anlamların yerini boş bırakmamak ulusal benlik bilgimizin buyruğu, kutsal bir ödev olmak lâzımgelirken, bu cihete gereği gibi ehemmiyet verilmemesinin sebebi acaba nedir? Fransızca, Almanca veya medenî başka herhangi bir dil olsun, onun sözlüğünü bir açıp bakınız; fikir âlemindeki eksiklerimiz ne acı bir surette sırıtır. Bunu himmetimizin yetersizliğine mi yoksa beceriksizliğimize mi vermeli?

Hele düz Türkçemizde yaşıyan sözler halk ağzında dolaşır dururken, yokmuş gibi yakıştırmalar uydurmakla hangi maksada hizmet etmiş oluyoruz? Bu gidiş o kadar tuhafdır ki, okuyucum belki mes'eleyi şişirdim sanır. Lâkin inanınız şişirmiyorum. Bir iki örnek getireyim:

Yukarıda geçen rakîp sözüne Sıvas, Söğüt, Gazi Antep ve Karamanda - Tarama Dergisine göre - günücü derlermiş; halbuki Cep Kılavuzunda, Türkçeden Osmanlıcaya kısmında, önürdeş yakışdırmasını buluruz. Yakışdırma diyorum, çünkü Tarama Dergisinde yok. Orada evvel, mukaddema mânasına önürdü var. Nakliye için gazetelerde taşıt görülmektedir. Halbuki nakliye koluna savran denilir ki, aynı zamanda Afyon Karahisar yöresinde bir köy adıdır. Deve katarının başında bulunan deveci başıya da savran başı derler. Vazife karşılığı olarak Cep Kılavuzundan alıp kullandığım «ödev» in gerçek Türkçesi «yumuş» dur ve ilh.. Bu gibi misallerin birkaç düzinesini sermek mümkündür.

Yakışdırma söz üretmek faydalıdır; dile tasarrufdur. İşleyerek onu kullanmaktır. Buna pek muhtacız ve alkışlarız. Lâkin bu mârifet ancak eksiklik veya yokluk, yâni ihtiyaç önünde kendini göstermelidir, inancındayım.

Hayli çetrefil olan dil işlerini elbirliği ile başarabilmek için gramercilerimiz bize yol göstermekte geciktiler. Arabın bâbları gibi, hattâ ondan üstün bir tarzda ve istenilen anlamda, madde veya düşünce âlemi ile ilgili varlıkları bildirecek kelime bicmek iktidarını bize kazandırmış bulunmalı idiler. Buna âid kuralları bulup ortaya koymuş olmalıydılar; değil mi?

İmdi ey artist ediblerimiz, yazman eğitmenlerimiz, dili yoğurmak işi size düşmüş oluyor. Isığınızı bol verip yüksekce tutun da bir-ayak önce bizi aydınlatın; olgu mu, olga mı, olay mı, ne diyeceğimizi bari seckin zevkinizden öğrenelim.

Fuat KÖSERAİF

(*) Burada (ğ) beğenmekteki (ğ = y) olarak değil, (ghı) gibi okunmalı.

MİLLİYET DERGİSİ

Şeyh Vefa

Yazan :

Hüseyin Namık Orkun

□ □ □

[Fatih Mehmed devrinde İstanbul'da bir Türk mütefekkiri: Yazan: Abdülkadir Erdoğan, İstanbul, 1941]

Konya eski bir kültür merkezidir. Orada Türkün iftihar edeceği bir çok eserler bulunduğu gibi büyük şahsiyetler de vardır. Tarihte olduktan başka bugün de Konyada yetişmiş mühim şahsiyetler bulunmaktadır. Konyada çıkan Babalık gazetesi, Konya Mecmuası ilm âleminde ayrı ayrı birer değerdir. Bu eserlerdeki güzel araştırmalarile temayüz eden Ferit, Dr. Feridun Nafiz v. b. gibi şahsiyetlerden mâda yukarıda eserinin adını yazdığımız Abdülkadir Erdoğan da Konyanın iftihar edeceği şahsiyetlerden biridir.

Bu satırları yazarken dostum Şahabeddinin ismini de ehemmiyetle kaydetmek isterim. Mimar Şahab millî tarihimize dair son derece mühim ve orijinal eserler vermiş, mütevazi ve değerli bir şahsiyettir.

Abdülkadir Erdoğan bu sefer bize adını yukarıda yazdığımız güzel bir eser verdi.

İstanbul mahalle ve semt isimleri ayrıca mühim bir tetkik mevzuu olabilir. Buraya her nereden Türk getirildi ise o mahalleye oranın ismi verilmiştir. Daha sonra her nerede tanınmış bir şahsiyet belirdi ise oraya babalarımız o ismi vermiştir. Vefa semti de bu şekilde adlanmıştır. İşte Abdülkadir Erdoğanın eseri bu semte ismi konan Vefanın hayatından ve eserlerinden bahsetmektedir. Fakat eser yalnız bundan bâhis değildir. Aynı zamanda Vefa semtinde bulunan eski eserler ve büyükler hakkında da malûmatı havidir.

Bu güzel ve çok değerli eser hakkında müellifi tebrikten başka bizim hiç bir diyeceğimiz yoktur. Yalnız eserin sonundaki bibliyografyada eserlerin adları ve müellifleri yazılırken matbu demekle iktifa edilmeyip basıldığı yer ve tarihleri de konmuş olsa idi daha iyi olurdu.

Müellifi tekrar tebrik eder ve bu eseri bütün okuyanlarımıza harâretle tavsiye ederiz.

Hüseyin Namık ORKUN

HİKÂYE

Davul Hoca

Yazan: **Münife Baran**

Bakî Hoca köy mescidinin tıknaz, bodur minaresinde yatsı ezanını hazin hazin okudu. Sesi dalga dalga, tek katlı evceğizlerin üstünden aşarak boşlukta dağılıyor, eriyordu. Köyde ışık görünmüyordu. Mehtaplı zamanlarda zaten hep böyle olur, evler ay ışığı altında tahinî birer yığın kesilirdi. Hattâ mescidin karşısında, büyük çınarın altındaki köy kahvesinde bile kandiller yanmaz, sadece hasır sandalyeler ağacın gölgesinden kurtularak mehtaba karşı oturulurdu.

Bakî Hoca ezanının son kelimelerini, heceleri lüzumundan fazla uzatarak içini bu seslerle beraber boşaltmak istiyor gibi derin bir iştiyakla haykırırken sekiz on gölgenin mescide doğru geldiğini farketti. Tahta minareden hâlâ karşı kahvede oturanların çubukları mini mini ateş böcekleri gibi arasıra görünüyordu.

Aşağı indiği zaman mescitte epiyi bir kalabalık toplanmıştı. Cemaatin önüne geçerek onları on üç defa yatırdı kaldırdı. Sonra mihrabın yanına şehirdeki camilerin minberlerine benzesin diye yaptırdığı yüksekçe kürsünün üstüne çıkarak:

— Ey cemaat!

Diye söze başladı. Fakat namazını bitiren köylüler hiç te onu dinlemek niyetinde görünmüyorlardı. Çarığını ayağına geçiren karanlıkta kayboluveriyordu. Bu ses hemen hiç kimseyi orada tutmadı, gelenler dağıldılar.

Bakî Hoca cemaatin arasında zavallı bir öksüz gibi kalan sesinden fena halde utandı. Bu hep böyle oluyordu işte. Onu kimse dinlemiyor; hattâ ondan çekinmiyorlardı. Bunun sebebi ne olabilirdi? Bakî Hoca bunu iki senedir düşünüyordu.

Köylü iyi ve çalışkandı. Herkes tarlasında çalışıyor, işini gücünü biliyordu. Hattâ imam efendiye bile bir tarla ayırmışlar, müştereken ekip biçerek hasılatını bağışlamışlardı. Lâkin dine fazla düşkün görünmüyorlardı; hele vaız dinlemeği hiç sevmiyorlardı. Birkaç defa sebebini sormuş, neden camide kalıp kendisini dinlemek istemediklerini anlamak istemişti. Aldığı cevaplar kısa ve vazıhtı. Eğer gündüz ise:

— Şimdi iş zamanı, diyorlardı.

Gece ise:

— Eh, diyorlardı, bugün çok yorulduk. Şimdi uyku zamanı!

Bakî Hoca çıldıracaktı. İşte iki senedir onu hep böyle baştan savmışlar, sözlerini dinlemeden oracıkta yalnız bırakarak uzaklaşmışlardı. Bu gece yine köylüler çekilip te «Ey cemaat!» sözü ortada çırılçıplak kalınca imam efendi birkaç kere başını sallayarak «Lâhavle, Lâhavle» dedi. Sonra boş mescidin kapısını çekerek ilerledi.

***

Köy bayırın üstüne yerleşmiş az ağaçlı, diğer köylere nisbetle çok evli bir yerdi. Bakî Hoca nafakasını belki hiç bir yerde bu kadar rahat temin edemiyecekti. Fakat onu neden dinlemiyorlardı? İşte bayırın altında uzanan düzlüğün tâ ilerisinde bir başka köy daha vardı. Orasının ne kadar dinî bütün insanlarla dolu olduğunu, o köyün imamı olan Yasin Efendiyi ne kadar sevdiklerini, ne kadar saydıklarını gözleriyle görmüş ve büsbütün kahrolmuştu.

İki sene evvel ilk geldiği günler, köylüler kendinden çekiniyor, korkuyor ve daha çok sayıyor gibi idiler. Sonra nedense herkes yalnız işine gücüne dalmış, imamın tarlasını muntazaman ekip biçmiş, fakat onu artık mühimsemez olmuştu.

***

Bakî Efendi evine gelince pencerenin tahta kapaklarını ardına kadar açtı. Düzlükteki köye dalarak düşünmeğe başladı. Orası da böyle mehtaplı gecelerde ışıksızdı. Ama mescit olduğunu pek iyi bildiği yerden kandillerin titrek gözleri seçiliyordu. Yasin Efendi şimdi birşeyler söylüyor, cemaat de hüşu içinde dinliyor olmalıydı. Yüksek sesle yine birkaç defa «Lâhavle» dedi Bu gece iki senedir biriken tahammülü artık taşmıştı. İçinde galeyan eden birşey vardı. Boğazı tıkanır gibi oluyor, yüreği fena sıkılıyordu. Bütün kabahat kendinden evvelki imamda olmalıydı. Köylüler gerçi onu «Lokum Hoca» diye anıyorlardı. Ama Bakî Hoca onun zıpır olduğunu biliyordu.

Bu gece düşünürken kendini de fazla yumuşak, fazla uysal buluyordu. İki senedir onlara mülâyemetten başka ne göstermişti? Ama bunları Hak yoluna sokmak için artık ikinci bir sima takınmak lâzımgeliyordu.

Bir ay sonra bu köyde üçüncü ramazanını geçirecekti. O zamana kadar herşey halledilmiş olmalıydı. Onlara cebir ve şiddet göstermenin zamanı çoktan gelmiş, hattâ geçmişti bile.. Ertesi gece Mirac kandili idi. Köylülere öyle bir görünecekti ki..

Bakî Hoca kapakları kapayıp arkası teneke aynalı petrol lâmbasını yakınca kendi yüzünü tetkik etti. Şimdi bu çehreye heybetli bir mana vermek lâzımdı. Sakal tarağı ile kaşlarını ters tarıyarak kabarttı. Gözlerini keskin bir gazabın yıldırımlariyle doldurdu ve ertesi gün köylüye yapacağı sert muamele için o gece geç vakte kadar kendikendine gûya bir kalabalığa hitab ediyor gibi söylendi, durdu.

363

Ertesi akşam minaresinde şıkır şıkır kandiller yanan mescitte hemen bütün köy toplanmıştı. Namazdan sonra mutaddan daha fazla kalarak dualarını uzattılar. Bakî Efendi kürsünün üstünde postekisine bağdaş kurmuş, ters taranmış çatkın kaşları ve ateşli bakışlariyle cemaati süzüyordu. Kafasında uzun heyecanlı bir sürü söz belirmiş, başlamak için ellerin duadan inmesini bekliyordu.

Cemaat, bu güne kadar tatlı, yumuşak, hattâ biraz zavallı buldukları simadaki bu değişikliğe hayretle bakıyor, eller duada iken gözler kaçamak yaparak imamı seyrediyorlardı.

Bakî Efendi oturduğu yerde zangır zangır titriyordu. Söyliyeceği sözlerin tesiri onu dehşet içinde bırakmıştı. Hattâ bu vaizin köylüleri nasıl büyüliyeceğini, onları nasıl yola getirivereceğini düşünüyor, içinde mütemadiyen söylenip duran sesinin tesiriyle ağlamak istiyordu. Ah onlara ne güzel fakat ne müthiş şeyler söyliyecekti! Bütün gün bu saati heyecanla beklemiş, her önüne gelene bu gece Miraç kandili münasebetiyle kendilerine çok mühim şeyler söyliyeceğini haber vermişti.

Dualar bitince cemaatte gitme hazırlığı başladığını dehşetle gördü. Sesinin bütün kuvvetiyle:

— Ey cemaat, zinhar ola ki dağılmıyasız!

Diye haykırdı. Bununla beraber ortada hemen bir tenhalık başlamıştı. O zaman Bakî Efendi yerinden fırlıyarak, gazap içinde mescitte kalanlara haykırdı:

— Allahın lâneti üzerinize olsun, Peygamberin şefaatinden mahrum olasınız. Ocağınız tütmez, tarlalarınız vermez olsun. Soyunuz üremesin, içinizden kimseler safa süremesin-

O zaman orada büyük bir hüsnüniyetle vaizi dinlemek üzere kalanlarda bir homurtu başladı. Karşı kahvenin sahibi Dursun ağa:

— Hoca efendi, mübarek kandil gecesi ağzını hayıra aç. Yoksa...

Diye haykırdı. Ama bu ihtiyar, imama daha fazla söylemek istemiyerek yerinden fırladı. Ötekiler de onu takip ettiler. Bakî Efendiyi kendi hiddeti, kendi gazabı ve çatallaşan sesiyle mescitte yalnız bırakarak çekildiler.

***

O günden sonra Bakî Efendi gittikçe hiddetini arttırdı. Artık yollarda kadınlara, çocuklara da beddua ediyordu. Kahvede cehennem azaplarının türlü çeşitlerini gözleri devire devire anlatıyor, bütün köy ahalinin bu cezaya müstahak olduğunu, çünkü dinlerine sadık olmadıklarını, din kelâmı dinlemediklerini ve bunun neticesinde çok hiş şeyler olacağını haykırıyordu. Eğer ramazan da böyle dinden uzak kalırlarsa Allahın gazabına uğrayacaklardı. Köyde açlık, hastalık ve ölüm olacaktı.

Bu sözler ilk zamanlar çoğunu kızdırdı; bazılarını korkuttu. Fakat sonraları alıştılar; hattâ Bakî Efendiye acır oldular.

Ona geldiği ilk günden beri Davul Hoca diyorlardı. Bu onun şişman göbeğine bir telmih olmakla beraber içinin de boş olduğunu anlatıyordu. Daha o zamanlar yeni imamlarının kisvesinin azametine ve şeklinin heybetine rağmen içini bir davul kadar boş bulmuşlar, bu keşiften sonra onun şahsiyetine hiç bir kıymet vermiyerek sadece dinî hüviyetine bağlanmışlardı. Namazdan sonra onları beyhude yere işgal eden sözlerini de dinlemez olmuşlardı. Bakî Efendi kendini saydıramadı ise kabahati kimde aramak icabediyordu? Hiç bir mesele olmamıştı ki Hoca Efendi köylüyü tatmin edebilsin. O daima köyde bir gölge, silik bir leke gibiydi. Köylü onunla sadece hoş beş eder, kıldırdığı namazda cemaati olur, tarlasını eker, biçer, nafakasını temin ederdi; o kadar.. Onun şahsiyetinden sızan ve köylüyü etrafında hürmetle çevreliyen hiç bir üstünlüğü yoktu. İşte şimdi Davul Hoca'nın hiddet ve şiddeti böylece fazla alâka uyandırmıyor, hattâ tesirsiz kalıyordu. Köylünün o her şeye en kısa yoldan hüküm verdiren sade mantığı Bakî Hoca için de en mükemmel karşılığın alâkasızlık olacağını sezmişti. O söyledikçe aldırmıyorlar, sadece arasıra birbirlerine:

— İmam Efendiye ne oldu ki?

Diye soruyorlar, sonra gözlerini kırparak:

— Çok gerilen davul, tez patlar, diye gülüşüyorlardı.

Bakî Hocanın şiddeti her gün biraz daha artmakla beraber ortada değişen şey namaz kılmağa gelen cemaatin azalması oldu. O ramazan belki her seneden daha sönük geçti. Davul Hoca, her gece köyde kıtlık, açlık, ölüm ve hastalık olacağını haykırdı durdu.

***

Halbuki o sene mahsuller pek bereketli oldu. Taze gelinler tosun gibi oğlanlar doğurdular; koyunlar çift kuzuladılar; inekler dişi buzağıladılar. Sıhhat ve neşe bütün köyü sardı. Bakî Efendi hiddetinden kuduruyordu. Bu bereket bu bolluk neydi? O neler ümit etmişti? Cenazelerin feryatlar içinde bırakacağını düşündüğü evlerden beşik gıcırtıları, ninni sesleri yükseliyordu. Bademler, erikler dallarını yerlere değdirmişler, başaklar, iri bier hevenk olmuşlardı. Köydeki bereketi, şetareti gördükçe «Lâhavle, Lâhavle» diyordu. Fakat her yerde bu feyiz ve bereketin muvakkat olduğunu, Cenabı Hakkın kullarını tedibden evvel tecrübe etmek üzere son bir defa en'am ve ihsanına gark ettiğini, bunların neticesinin pek elîm olacağını söylüyordu.

Şimdi ona sokakta rastladıkça artık eskisi gibi durup konuşarak hoş beş edenler de kalmamıştı. Kendisi selâm verirse acele selâmını alıp savuşuyorlardı. Kahvede o söze başladı mı kimse dinlemiyordu.

Mahsuller toplandıktan sonra yeni sene için hummalı bir faaliyet başlamıştı. Ama artık kimse hocanın tarlasında çalışmıyordu. Birkaç kişiye:

— Yahu şu bizim tarla..

Diye söze başlıyacak olmuştu. Fakat herkesin işi vardı. Kimse onu dinlemiyor, sözlerine aldırmıyordu.

***

Tarlalarda yeni mahsuller filiz verirken dördüncü ramazan geldi çattı. Bakî Efendinin tarlası öyle bomboş, kupkuru duruyordu. Fakat o hâlâ söyleniyordu. Allahın gazabı elbette bir gün bu köy üzerinde toplanacak, o zaman onlar göreceklerdi.

Hele ramazan geceleri teravihden sonra boşalıveren mescitte yalnız kalıp ta tâ ileride Yasin Hocanın köyünde pırıl pırıl kandilleri yanan mescidi görerek içindeki kalabalığı tahayyül ettikçe büsbütün çileden çıkıyor, kollarını karanlığın içinde ileri uzatarak:

— Gidi dinsiz soytarılar; Allahın gazabı üzerinize olsun, diye artık uyumuş olan köye kalbinin bütün kinini iki tehditkâr yumruk halinde sallıyordu.

Münife BARAN

Tren

Ne soran var, ne bir haber getiren!
Kemirir ömrü ayrılık kurdu.
Geçiyor işte öksürüklü tren
İçi hasretle neş'enin yurdu.

Kemirir ömrü ayrılık kurdu
Geçiyor böyle haftalar aylar
Yine yalnızlığın küsen yurdu
Tren altında ağlıyan raylar?

Geçiyor böyle haftalar, aylar
Acıyan kim bu sızlıyan yaraya?
Tren altında inliyor raylar
Giriyor boş mesafeler araya.

Acıyan kim bu sızlıyan yaraya?
Yapacak yok benim için de tören.
Giriyor boş mesafeler araya
Ne soran var, ne bir haber götüren!

Edip AYEL

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
ORHAN SEYFİ ORHON

Basıldığı yer : Cumhuriyet Matbaası - İstanbul

Seçme, güzel şiirler

ELVEDA

Bir şarkı söylüyorum bu gurbet yollarında;
Şu somurtgan dağlara göynümdeki acıdan,
Sorarım turnalara, haber var mı bacıdan?
Turna susar, yol uzar, kulağımda bir seda;
Yine sana elveda, yine sana elveda!

Bu hasret şarkısının bestesisin ey sevda!
İnliyorsun kalbimin şu kırık tellerinde.
Sensin benim yoldaşım bu gurbet ellerinde.
Sevda çağlar, saz ağlar, hep beynimde bir nida;
Bitmez mi bu elveda, bitmez mi bu elveda?

Şahap İNCİ

DAĞLAR

- Mazhar Levent'e -

Çiçeklerin kokusu saklı serin havada,
Tazelik çağlarına yeniden erdi dağlar
Gölgeli yamaçların karları ada ada
Yine geldi şen bahar, yine yeşerdi dağlar.

Kuşlar yuvalarına dönmüş cıvıldaşıyor,
Göklerde neşe yüklü bulutlar dolaşıyor,
Buz bağlamış ırmaklar çözüldükçe taşıyor,
Cosan gönüllerinin sesini verdi dağlar.

Şu masmavi dumanlar andırıyor denizi,
Göğsünde yıldızların incisi dizi dizi..
Yayla çiçeği gibi açarak içimizi
Gülen gözlerimizin önüne serdi dağlar!

Ahmet BAYRAMOĞLU

KÖYÜMDE AKŞAM

Sihirli bir rüzgârla batı menevişlendi,
Bir bülbülün sesiyle yerlere indi akşam.
Sonra ayın eliyle orman pul pul işlendi,
Güzel bir koku gibi etrafa sindi akşam.

Hilmi GÜLKILIK

EYLÛL SONU KÖY ÇEŞMESİ

Eylûl sonu.. «Leylâ!» diye Mecnun,
Sahrâları yakmış kederiyle;
Günlerce avutmuş onu, yorgun
Köy çeşmesi şen türküleriyle.

Çıplak, kuru dallar, suya vurmuş;
Vadide ne şebboy ve ne bir kuş;
Mehtâba giden yol ki uyurmuş,
Köy çeşmesinin türküleriyle..

S. CENAN

YAYLÂ HASRETİ

Gözlerimde tüten karlı yaylada
Kuşlar ötüşüyor, sular çağlıyor.
Dumanlı dağları geldikçe yada
Yanan yüreğimi hasret dağlıyor.

Gömülüverirdi çiğe dizlerim.
Acaba kaldı mı ayak izlerim?
Dinmez gözyaşımı, dostlar, gizlerim.
Gönlüm uzaklarda kalmış ağlıyor!

Orda dolu düşer, gök gürülderdi,
Küçücük bir çoban koyun güderdi.
İçimde yaradır ayrılık derdi
Bilmem yollarımı kimler bağlıyor?

Ahmet BAYRAMOĞLU

YOLCULUK

Gün doğarken başladım bu çetin yolculuğa,
Bilmem niçin giderim ben ufuktan ufuğa
Bir ihtıras bir gaye işte hep bunlar için,
Koşuyor koşuyorum durmadan sonsuzluğa.

Bazan yolum dolambaç bazı vakit uçurum,
Bazan bir geçitsiz, sarp, dağ başında dururum..
Yalçın eteklerine bakarken ben bu dağın
Taştan taşa çarparak eziliyor gururum...

Öğreniyorum ben bu yolun her karışını,
Gitgide anlıyorum yazını ve kışını...
Zor demeden daima koşuyor koşuyorum
Kazanabilmek için bu hayat yarışını!...

Yıllardır gidiyorum bir arzu arkasında,
Sona doğru uzanan bu yolun yarısında
Gelecek günlerimi düşünerek ve diyorum;
Yolculuk bitecek bir yokuşun ortasında!..

M. Ziya ÖZPAK